Ἀριθ. 196 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος

Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐντῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

30 Σεπτεμβρίου 1879

Σφραγὶς
ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΘΗΡΑΣ κλ.
ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Ἀρχόμενοι σήμερον τῆς ἐν μεταφράσει δημοσιεύσεως ἑνὸς τῶν καλλίστων ἔργων τοῦ Ἰουλίου Σανδώ, νομίζομεν ὅτι εὐχαριστοῦμεν τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας, προσημειοῦντες ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ συγγραφέως καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ.

Ὁ Ἰούλιος Σανδὼ (Jules Sandeau) δὲν ἀνήκει κυρίως εἰπεῖν εἰς τῶν συγχρόνων γάλλων μυθιστοριογράφων καὶ δραματογράφων τὴν γενεάν. Εἶνε σχεδὸν ἑβδομηκοντούτης καὶ πρὸ εἰκοσαετίας ἤδη μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Τὸ πρῶτον αὐτοῦ μυθιστόρημα Ῥοδῆ καὶ Λευκὴ (Rose et Blanche), ὅπερ εἰκοσαετὴς μόλις ἐξέδωκεν, ὑπῆρξε γέννημα ἀληθινοῦ καὶ πραγματικοῦ μυθιστορήματος, τῶν ποιητικῶν καὶ παραδόξων ἐκείνων σχέσεων, αἵτινες ἐσήμαναν τὴν πρώτην καὶ σύγχρονον ἐν τῇ δημοσιότητι ἐμφάνισιν αὐτοῦ ἐξ ἑνὸς καὶ τῆς Γεωργίας Σάνδης ἐξ ἑτέρου. Ὁ ἔρως ἐκεῖνος, ὅστις εἶχεν ἑνώσει εἰς εἰδυλλιακὴν σχεδὸν συμβίωσιν δύο νεανίας, συνήνωσεν ἐπίσης εἰς φιλολογικὴν συνεργασίαν τοὺς καλάμους αὐτῶν, καὶ εἰς ἓν κοινὸν ὄνομα τὰ ὀνόματά των. Οὕτως ἐξεδόθη τὸ μυθιστόρημα ἐκεῖνο ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα Jules Sand, οὗτινος ἕκαστος τῶν συνεργατῶν διετήρησε κατόπιν τὸ ἥμισυ, ὅτε τῆς μοίρας ἡ ἰδιοτροπία ἔθηκε τέρμα εἰς τὴν συμβίωσιν τῶν δύο νεαρῶν συγγραφέων. Τὰ περὶ τῆς συνεργασίας ταύτης διηγήθη ἄλλοτε συντόμως ἡ Ἑστία, βιογραφοῦσα τὴν Γεωργίαν Σάνδην, δὲν περισσεύει δὲ χώρου δυστυχῶς καὶ σήμερον, ἵνα λεπτομερέστερον διατρίψῃ εἰς μίαν τῶν περιεργοτέρων σελίδων τῆς νεωτέρας γαλλικῆς γραμματολογίας. Τοῦτο καὶ μόνον σημειοῦμεν ἐνταῦθα, ὅτι ἡ μεγαλοφυὴς μυθιστοριογράφος, ἧς πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ἐθρήνησε τὴν στέρησιν ἡ Γαλλία, ἔγραψε περιπαθέστατα τὸν ἐπικήδειον τῶν ποιητικῶν της ἐκείνων ἐρώτων ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς Ἀποδημητοῦ, καὶ ὅτι ὁ ἐπικήδειος οὗτος καταλήγει διὰ τῶν ἑπομένων μελαγχολικῶν σειρῶν: «Ἐπὶ ἓν ἔτος ὁλόκληρον ἐκάθισεν ἐκεῖνος παρὰ τὴν αὐτὴν κ' ἐγὼ τράπεζαν ἑκάστην νύκτα, κ' ἔζησεν ἐργαζόμενος ὡς εἰργαζόμην. Ἅμα τῇ ἡμέρᾳ συνεβουλευόμεθα περὶ τῆς ἐργασίας μας, καὶ ἐδειπνοῦμεν ἅμα τῇ νυκτὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς μικρᾶς τραπέζης, ὁμιλοῦντες περὶ αἰσθήματος, μέλλοντος καὶ τέχνης. Τὸ μέλλον δὲν ἐτήρησε τὸν λόγον του!» Χωρισθεὶς τῆς συνεργάτιδός του, μετέβη ὁ Ἰούλιος εἰς Ἰταλίαν, καὶ ἐπιστρέψας ἐκεῖθεν ἐδημοσίευσεν ἀδιακόπως σειρὰν ὁλόκληρον μυθιστοριῶν, γράφων ἐνίοτε καὶ δράματα, ἄλλα μὲν μόνος, ὧν τὸ κάλλιστον ἡ Δεσποινὶς Σελλιέρ, ἄλλα δὲ ἐκ συνεργασίας μετὰ τοῦ Ἐμιλίου Ὠζιέ, ὧν διακρίνονται ὁ Ἰωάννης Τωμεραὶ καὶ ὁ Γαμβρὸς τοῦ Κ. Ποαριέ.

Τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ Ἰουλίου Σανδώ, ὡς συγγραφέως δραμάτων ἢ μυθιστοριογραφιῶν, εἶνε ἀλήθεια μὲν περὶ τὴν οὐσίαν καὶ χάρις περὶ τὴν μορφήν. Γράψας ὅ,τι ἔγραψεν, οὐδέποτε ἐψεύσθη πρὸς τοὺς ἀναγνώστας του ἢ τοὺς θεατάς του, οὐδέποτε παρέστησεν αὐτοῖς ἄλλο ἢ τὰ ἀληθῆ του φρονήματα καὶ αἰσθήματα, οὐδέποτε ἐθεράπευσε τὰς ὀρέξεις τοῦ πλήθους, ἵνα τοῖς πολλοῖς ἀρέσῃ. Διὰ τοῦτο σπανίως μὲν ἐγένετο θορυβώδης πάταγος περὶ τὰ ἔργα του, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἐξεδόθη εἰς τεσσαράκοντα ἐκδόσεις ὡς τὸ Assommoir ἢ παρεστάθη τριακοσιάκις ὡς ἡ Fille de Madame Angot. Ἀλλὰ πάντα ὅμως τοῦ καλάμου του τὰ προϊόντα ἐμπνέουσιν τὴν ἀγαθὴν ἐκείνην πίστιν, τὴν εἰλικρίνειαν, καὶ τὴν τιμιότητα, ἵνα καὶ ὠμότερον οὕτως εἰπεῖν ἐκφράσωμεν τὸ πρᾶγμα, αἵτινες χαρακτηρίζουσι τὸν ἀνεξάρτητον καλλιτέχνην, ὅστις αἰσθάνεται ὅτι ὀφείλει νὰ μὴ δουλεύῃ τῷ Μαμμωνᾷ τῆς ἡμέρας ἀλλὰ τῷ αἰωνίῳ Θεῷ τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ. Σ. τ. Δ.

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδώ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας].

Α'

Ὡς πάντα σχεδὸν τὰ χωρία δι'ὧν διέρχεται δημοσία ὁδός, τὸ Neuvy-les-Bois εἶναι ἀθλία κωμόπολις βορβορώδης μὲν τὸν χειμῶνα, πλήρης δὲ κονιορτοῦ τὸ θέρος, ἐν πάσῃ δὲ τοῦ ἔτους ὥρᾳ οὐδὲν ἔχουσα τὸ ποιητικὸν ἢ τὸ μυστηριῶδες. Τοιαύτην δὲ ἔχει σπουδαιότητα, ὥστε πρὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἄρχεται ἡ παροῦσα διήγησις, οἱ ἐγχώριοι δὲν ἐνθυμοῦνται ἐὰν εἶδόν ποτε ἅμαξαν δημοσίαν ἱσταμένην ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς. Ἡ περιφρόνησις αὕτη, ἣν οἱ ταχυδρόμοι καὶ οἱ ἁμαξηλάται ἐπέδειξαν ἀείποτε πρὸς αὐτήν, μαρτυρεῖ ἀρκούντως τὴν μετριότητα τῶν οἴνων της.

Κυριακήν τινα τοῦ φθινοπώρου, μεταξὺ τῆς λειτουργίας καὶ τοῦ ἑσπερινοῦ, οἱ ἐγχώριοι συναθροισθέντες εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ χωρίου ὑπὸ καυστικώτατον ἥλιον, περιέμενον σοβαροὶ νὰ διέλθῃ τὸ ἐκ Παρισίων εἰς Λιμόσγην λεωφορεῖον.

Αὕτη ἦτο κατὰ τὰς ἑορτὰς ἡ μόνη αὐτῶν διασκέδασις, διασκέδασις βραχεῖα μὲν τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλὰ θελκτική, ὡς ὅλαι αἱ βραχυχρόνιοι ἡδοναί. Ὡς ἤκουον αὐτὸ μακρόθεν ἐρχόμενον, παρετάττοντο πανηγυρικῶς ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ, ὅτε δὲ τὸ λεωφορεῖον διερχόμενον ταχέως μεταξὺ δύω φρακτῶν τεθαμβημένων ὀφθαλμῶν καὶ χαινόντων στομάτων, ἐγίνετο ἄφαντον ἐντὸς νέφους κονιορτοῦ, οἱ καλοὶ οὗτοι ἄνθρωποι ἐπανήρχοντο εἰς τὰς οἰκίας των πλήρεις γλυκυτάτης θυμηδίας.

Καὶ κατ' ἐκείνην δὲ τὴν Κυριακὴν πάντες ἐνόμιζον ὅτι τὰ πράγματα ἤθελον συμβῇ ὡς συνήθως, ἀλλ' ἦτο πεπρωμένον νὰ ἴδῃ τὸ Neuvy-les-Bois θαῦμα, τὸ ὁποῖον πρὸ χρόνων δὲν περιέμενε πλέον. Τὸ λεωφορεῖον ἀντὶ νὰ διέλθῃ ὡς ἀστραπή, κατὰ τὸ σύνηθες, ἐστάθη ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ μεταξὺ τῶν δύω ζώντων φρακτῶν. Βλέπον τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο θέαμα, ἅπαν τὸ χωρίον ἔμεινε κεχηνός, χωρὶς νὰ σκεφθῇ κἂν νὰ ἐρωτήσῃ ποθεν προήρχετο ἡ τοιαύτη ἔκτακτος τιμή, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ κύνες, οἵτινες συνείθιζον νὰ τρέχωσιν ὑλακτοῦντες κατόπιν τοῦ λεωφορείου, ἐφαίνοντο συμμεριζόμενοι τὴν ἔκπληξιν τῶν κυρίων των καὶ ἵσταντο ὡς αὐτοὶ ἀκίνητοι καὶ ἄφωνοι. Ἐν τούτοις ὁ ἀγωγεὺς καταβὰς τοῦ λεωφορείου ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ εἶπε ξηρῶς τὴν λέξιν· Neuvy-les-Bois! νέα δὲ κόρη μελανείμων κατέβη κρατοῦσα μικρὸν δέμα περιέχον πάντα αὐτῆς τὰ πράγματα. Ἡ ὠχρότης τοῦ προσώπου της, οἱ ἐρυθροὶ ὀφθαλμοὶ καὶ ἡ κατήφεια, ἐμαρτύρουν τὸ πένθος αὐτῆς ἔτι μᾶλλον ἢ τὰ ἐνδύματά της. Ὁ ἀγωγεὺς εἶχεν ἤδη ἀναβῆ ἐπὶ τῆς ἁμάξης, ἡ δὲ νεᾶνις μόλις προέφθασε ν' ἀποχαιρετίσῃ σιωπηλῶς τοὺς συνοδοιπόρους της. Ὅτε δὲ ἔμεινε μόνη ἐπὶ τῆς μεγάλης ἐκείνης ὁδοῦ τῆς ὑπὸ τοῦ ἡλίου καιομένης, εἰς τὴν εἴσοδον χωρίου ἀγνώστου, μόνη μεταξὺ τόσων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι τὴν παρετήρουν μεθ' ὑπόπτου καὶ βλακώδους περιεργείας, ἐκάθησε κλαίουσα ἐπὶ σωροῦ λίθων. Οἱ χωρικοὶ ἐξηκολούθουν ἀτενίζοντες πρὸς αὐτὴν χωρὶς τὸ παράπαν νὰ ταραχθῶσιν οὐδὲ νὰ εἴπωσι λέξιν, ἀλλ' εὐτυχῶς μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχον καὶ γυναῖκες, μεταξὺ δὲ τῶν γυναικῶν μήτηρ φέρουσα βρέφος ἐν τῇ ἀγκάλῃ. Αὕτη ἐλθοῦσα πρὸς τὴν τεθλιμμένην κόρην παρετήρησεν αὐτὴν ἐπί τινας στιγμὰς μετ' οἴκτου ἀλλὰ καὶ ἐνδοιασμοῦ ἅμα, καθότι καίτοι τὸ κοράσιον ἐφαίνετο ἐγκαταλελειμμένον, ἀλλὰ φυσική τις ὅμως εὐγένεια ἐκόλαζε παραδόξως πως τὴν ἁπλότητα τῶν ἐνδυμάτων καὶ προεκάλει τὸν σεβασμόν.

— Καλή μου κυρία, εἶπε τέλος ἡ χωρική, διὰ νὰ εἴσθε μόνη εἰς τοὺς δρόμους τόσον μικρά, πρέπει νὰ ἐχάσατε τὴν μητέρα σας.

— Ναί, ἀπήντησεν ἡ νεᾶνις διὰ φωνῆς γλυκείας, ἐν ᾗ διεκρίνετο ξενικὴ προφορά, ἔχασα τὴν μητέρα μου. Φεῦ! τὰ πάντα ἔχασα καὶ αὐτὴν τὴν γωνίαν τῆς γῆς ἐν ᾗ ἐγεννήθην, καὶ ἐν ᾗ κεῖνται τὰ ὀστᾶ τῶν ἀγαπητῶν μου. Οὐδὲν μοὶ μένει πλέον ὑπὸ τὸν οὐρανόν! προσέθηκε σείουσα τὴν κεφαλήν.

— Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς παρηγορήσῃ, ἀγαπητή μου κυρία, βλέπω ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν σας ὅτι δὲν εἶσθε ἀπὸ τὸν τόπον μας, ἔρχεσθε βέβαια ἀπὸ μακράν.

— Ναί, ἀπὸ πολὺ μακράν. Ἐνόμιζα ὅτι δὲν θὰ φθάσω ποτέ.

— Καὶ πηγαίνετε;

— Ἐκεῖ ὅπου ἀποθνήσκουσα μοὶ παρήγγειλεν ἡ μήτηρ μου νὰ ὑπάγω. Ἤξευρα ὅταν ἀνεχώρησα ὅτι ἅμα φθάσω εἰς τὸ Neuvy-les-Bois θὰ εὕρω εὐκόλως τὸν δρόμον τοῦ Βαλτραβέρ.

— Πηγαίνετε εἰς Βαλτραβέρ;

— Ναί.

— Εἰς τὴν ἔπαυλιν;

— Μάλιστα.

— Τότε ὁ ἀγωγεὺς ἔπρεπε νὰ σᾶς καταιβάσῃ εἰς τὴν πόλιν, θὰ ἐφθάνετε ὀγλιγωρώτερα. Ἀδιάφορον! σᾶς μένουν μόνον τρία μίλια καὶ ἂν περάσετε ἀπὸ τὸ δάσος κερδίζετε μίαν ὥραν. Ἂν θέλετε ὁ ἀνεψιός μου ὁ Πέτρος θὰ σᾶς δείξῃ τὸν δρόμον. Ἀλλὰ ἡ ζέστη εἶναι ὑπερβολικὴ καὶ στοιχηματίζω ὅτι δὲν ἐφάγετε τίποτε σήμερον. Ἐλᾶτε εἰς τὸ σπίτι μας νὰ σᾶς δώσω γάλα καὶ φεύγετε ὅταν δροσίσῃ.

— Εὐχαριστῶ πολύ, τίποτε δὲν χρειάζομαι, ἐπιθυμῶ μόνον ν' ἀναχωρήσω εὐθὺς καὶ ἂν θελῇ ὁ κύριος Πέτρος . . .

— Ἔλα ἐδῶ Πέτρο! ἀνέκραξεν ἡ χωρική.

Ἀκούων τὴν διαταγὴν ταύτην, ἥτις οὐδεμίαν ἐπεδέχετο παρατήρησιν, ὁ Πέτρος ἐπλησίασεν ὡς σκῦλος, ὅστις αἰσθάνεται ὅτι ὁ κύριός του τὸν καλεῖ μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ τὸν κτυπήσῃ· μελετῶν δὲ ἀπὸ πρωΐας νὰ παίξῃ μετὰ τὴν ἐκκλησίαν, οὐδόλως ἐκολακεύθη ἐκ τῆς προτάσεως τῆς θείας του. Αὕτη ὅμως ἐπανέλαβεν αὐτὴν εἰς τρόπον ὥστε ἐκεῖνος ἐνόμισε φρονιμώτερον νὰ ὑπακούσῃ. Τῷ ἐνεχείρισε λοιπὸν τὸ μικρὸν τῆς ξένης δέμα καὶ ὠθῶν αὐτὸν τῷ εἶπε· «Πήγαινε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ δάσος καὶ κύτταξε καλὰ νὰ μὴν τρέχῃς, διότι ἡ κυρία δὲν ἔχει τὰ 'δικά σου τὰ ποδάρια».

Ὁ Πέτρος ἐξεκίνησε χολωμένος, ἐνῷ οἱ χωρικοί, οἱ ὁποῖοι συνήρχοντο ἤδη ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς των ἐσχολίαζον μυριοτρόπως τὰ συμβάντα τῆς ἡμέρας.

Ἀφοῦ περιεπάτησαν ἐπὶ δύω ὥρας ἡ νεᾶνις καὶ ὁ μικρὸς ὁδηγός της, εἶδον τὸ δάσος τοῦ Βαλτραβὲρ κυματίζον εἰς τὸν ὁρίζοντα. Ὁ Πέτρος λησμονῶν τὴν παραγγελίαν τῆς θείας του, περιεπάτει βήματι ταχεῖ οὐδόλως φροντίζων περὶ τῆς συνοδοιπόρου του. Ἡ ἐλπὶς τοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ ἐγκαίρως ὅπως παίξῃ μετὰ τῶν ἄλλων παίδων, τῷ ἔδιδε πτερά, ἡ δὲ νεᾶνις καίτοι ἔχουσα ταχεῖς τοὺς πόδας, τὸν παρεκάλει ἐνίοτε νὰ σταθῇ, ἀλλ' ὁ Πέτρος ἐκώφευε καὶ ἐξηκολούθει ἀνηλεῶς τὸν δρόμον του. Ἐνῷ δὲ ἐβάδιζε, παρετήρει μελαγχολικῶς τὴν σκιὰν τῶν δένδρων ἁπλουμένην ἐπὶ τοῦ χόρτου τῶν λειμώνων καὶ ἐσκέπτετο μετὰ πικρίας ὅτι ἂν προύχώρει μέχρι τοῦ Βαλτραβὲρ, ἤθελε στερηθῇ τῆς διασκεδάσεως τῆς κυριακῆς. Ὅτε λοιπὸν ἔφθασεν εἰς τὴν ἐσχατιὰν τοῦ δάσους, ἰδέα σατανικὴ τῷ ἐπῆλθεν.

— Ἰδού! εἶπεν ἀποφασιστικῶς καταθέτων ἐπὶ τῆς χλόης τὸ δέμα, τὸ ὁποῖον ἔφερεν. Ἀκολουθήσατε τὴν μεγάλην ἐκείνην δενδροστοιχίαν καὶ θὰ φθάσετε εἰς τὴν ἔπαυλιν. Εἰς ἓν τέταρτον θὰ εἶσθε εἰς τὴν θύραν.

Ταῦτα δὲ λέγων ὁ ἄπιστος ἡτοιμάζετο νὰ φύγῃ, ὅτε λαβοῦσα ἐκ τῆς ζώνης της μικρὸν βαλάντιον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐφαίνετο βαρύ, ἡ νέα κόρη ἐξήγαγεν ἀργυροῦν νομισμάτιον καὶ τὸ προσέφερεν εὐγενῶς εἰς τὸν Πέτρον εὐχαριστοῦσα αὐτὸν διὰ τὸν κόπον του. Ἡ γενναιοδωρία αὕτη, ἣν οὐδόλως περιέμενεν, ἐτάραξεν αὐτὸν ὀπωσοῦν, ἐπὶ στιγμὴν δὲ ἐδίστασε καὶ ἴσως ἤθελεν ὑπακούσει εἰς τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς του, ἀλλ' αἴφνης εἶδε μακρόθεν τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ χωρίου του, ὅπερ ἐφαίνετο ὡς ἱστὸς πλοίου ναυαγήσαντος ἐπὶ ἀμμώδους ἀκτῆς, δι' ἀντικατοπτρισμοῦ δέ, ὃν τὸ πάθος μόνον δύναται νὰ ἐξηγήσῃ, τῷ ἐφάνη ὅτι ἔβλεπεν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς ἐκκλησίας τοὺς συντρόφους του παίζοντας διάφορα παιγνίδια. Ὁ Πέτρος δὲν ἀντέστη πλέον, ἔλαβε τὸ νόμισμα καὶ εἰσαγαγὼν αὐτὸ εἰς τὸ θυλάκιόν του ἔφυγε τρέχων.

Εἰσελθοῦσα εἰς τὸ δάσος ἡ νέα κόρη ᾐσθάνθη τὸ αἴσθημα ἐκεῖνο τῆς εὐεξίας, ὅπερ αἰσθάνεταί τις ἐξερχόμενος ἐκ θερμοτάτου μέρους καὶ εἰσερχόμενος εἰς ψυχρὸν λουτρόν. Πρὸ παντὸς ἄλλου, ηὐχαρίστησε τὸν Θεὸν τὸν στηρίξαντα καὶ προστατεύσαντα αὐτὴν κατὰ τὴν μακρὰν ὁδοιπορίαν της καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ καταστήσῃ φιλόξενον τὴν θύραν, ἣν ἔμελλε νὰ κρούσῃ. Μὴ ἀμφιβάλλουσα δὲ ὅτι ἡ ἔπαυλις ἔκειτο πλησίον, ἐκάθησεν ὑπὸ δένδρον καὶ παρεδόθη εἰς τὴν γοητείαν τοῦ δάσους· καθότι σύ, ὦ καλὴ καὶ ἀγαθὴ φύσις, εἶσαι φίλη πάσης ἡλικίας, σὺ παρηγορεῖς τοὺς γέροντας καὶ αὐτὰ δὲ τὰ παιδία ὅταν βλέπωσι τὸ μειδίαμά σου, λησμονοῦσιν ὅτι ἀπώλεσαν τὴν μητέρα των. Περὶ αὐτήν, τὰ πάντα ἦσαν ἐναρμόνια καὶ δροσερὰ καὶ εὐώδη. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἐρχόμεναι λοξῶς διὰ τῶν φύλλων, τῇ ἐνεθύμισαν ὅτι ἐπλησίαζεν ἡ ἑσπέρα, ἠγέρθη λοιπὸν καὶ ἠκολούθησε τὴν δενδροστοιχίαν προσδοκῶσα νὰ ἴδῃ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς πυργίσκους τῆς οἰκίας τοῦ Βαλτραβὲρ, ἀλλ' ἡ δενδροστοιχία αὕτη, ἥτις κατὰ τὸ λέγειν τοῦ Πέτρου, ἔφερεν εἰς τὴν ἔπαυλιν, κατέληγε πράγματι εἰς ἄλλην δενδροστοιχίαν ἐγκάρσιον. Ἡ νέα ἔτεινε τὸ οὖς ὅπως ἀκούσῃ κρότον τινὰ ἐμφαίνοντα κατῳκημένον μέρος, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο ἤκουσεν ἢ τὸν ὑπόκωφον θόρυβον, ὁ ὁποῖος ἀκούεται συνήθως εἰς τὰ βάθη τῶν δασῶν ὅταν ἡ ἡμέρα φθίνῃ. Ἀνέβη ἐπὶ ὑψώματος καὶ οὐδὲν ἄλλο εἶδεν ἢ μόνον ὠκεανὸν δένδρων, προύχώρησεν εἰσέτι ἐπί τινα χρόνον, καὶ τέλος ἠθέλησε νὰ ἐπιστρέψῃ, ἀλλὰ δὲν διέκρινε τὰς ἀτραπούς, δι' ὧν εἶχε διέλθει. Καίτοι δὲ ὁ ἥλιος δὲν εἶχεν εἰσέτι δύσει, τὸ δάσος ἐπληροῦτο ἤδη σκιᾶς μυστηριώδους, τὰ πτηνὰ δὲν ἐκελάδουν πλέον, αἱ φάλαιναι διέσχιζον τὸν ἀέρα διὰ τῶν βαμβακωδῶν αὐτῶν πτερῶν, ἤρχετο δὲ ἡ πένθιμος συναυλία τῶν νυκτινόμων ὀρνέων. Κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην πρὸ πάντων, ἡ ἀπομόνωσις καὶ ἡ θλῖψις πιέζουσι τὴν ψυχὴν τῶν δυστυχῶν. Ἀποτεθαρρυμένη καὶ κεκμηκυῖα, ἡ δυστυχὴς νέα ἐκάθησε κλαίουσα ἐπὶ τῆς χλόης. Εἶχε λύσει τὰς μαύρας ταινίας τοῦ ἀχυρίνου πετάσσου της, ἐνῷ δὲ ἔκλαιεν, ὁ ἄνεμος ἔπαιζε μετὰ τῆς ξανθῆς της κόμης, ἣν ἐχρύσου ἡ τελευταία ἀκτὶς τοῦ ἡλίου. Ἐκάθητο ἐκεῖ πρό τινων λεπτῶν ἄπελπις, ὅτε εἶδεν ὡραῖον ἵππον, ὃν δὲν εἶχεν ἀκούσει ἐρχόμενον, ἀλλ' ὅστις ἵστατο ἀκίνητος εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν, ἐνῷ ὁ ἐπιβαίνων αὐτοῦ ἱππεὺς τὴν ἐθεώρει μετ' ἐκπλήξεως, ὡς ἄνθρωπος οὐδόλως συνειθίσας εἰς τὰς τοιαύτας συναντήσεις ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ καὶ ἐν τοιούτῳ τόπῳ. Ἠγέρθη φοβηθεῖσα, ἀλλ' ἡσύχασε πάραυτα βλέπουσα τὴν εὐμένειαν τοῦ θεωροῦντος αὐτὴν βλέμματος.

— Κύριε, εἶπεν, ὁ Θεὸς σᾶς στέλλει εἰς βοήθειάν μου. Ἐὰν εἶσθε ἀπ' ἐδῶ, βλέπετε βεβαίως ὅτι εἶμαι ξένη. Δύω ὥρας περιφέρομαι ἐντὸς τοῦ δάσους τούτου χωρὶς νὰ δυνηθῶ νὰ ἐξέλθω, οὐδὲ νὰ ἠξεύρω ποῦ πηγαίνω. Ἴσως μὲ κάμετε τὴν χάριν νὰ μοὶ δείξητε τὸν δρόμον.

— Βεβαίως κυρία· ἀπήντησε φωνὴ γλυκυτάτη, ἀλλὰ πρέπει νὰ μάθω ποῦ ἐπιθυμεῖτε νὰ ὑπάγετε.

— Εἰς Βαλτραβὲρ.

— Εἰς τὴν ἔπαυλιν;

— Μάλιστα.

— Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εὕρητε καλλίτερον ὁδηγόν. Καὶ ἐγὼ ἐκεῖ πηγαίνω καὶ ἐὰν μοι ἐπιτρέπετε θὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς συνοδεύσω.

Ταῦτα λέγων ὁ ἱππεὺς ἀφίππευσε χωρὶς νὰ περιμείνῃ ἀπάντησιν. Ἦτο δὲ νέος εὐειδὴς καὶ κομψὸς ἔχων βλέμμα γλυκὺ ἅμα δὲ καὶ ὑπερήφανον, κόμην μελανὴν καὶ βοστρυχώδη, πρὸ πάντων δὲ χάριν ἀμύθητον.

— Εἶναι ἰδικόν σας; ἠρώτησε δεικνύων διὰ τῆς μάστιγός του τὸ ἐπὶ τῆς χλόης κείμενον μικρὸν δέμα.

— Ναί, καὶ περιέχει ὅλην μου τὴν περιου-

σίαν, ἀπήντησε μελαγχολικῶς μειδιῶσα ἡ νέα.

Ὁ νέος ἔδεσε στερεῶς τὸ δέμα εἰς τὸ ἐφίππιον τοῦ ἵππου του, μετὰ ταῦτα δὲ ἔδωκε τὸν βραχίονα εἰς τὴν κόρην καὶ ἐπορεύθησαν ὁμοῦ πρὸς τὴν ἔπαυλιν ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ ἵππου, ὅστις ἔτρωγε καθ'ὁδὸν τοὺς νέους βλαστοὺς τοῦ φθινοπώρου.

— Λοιπὸν ὅτε σᾶς ἀπήντησα, εἴχετε χάσει τὸν δρόμον καὶ δὲν ἠξεύρετε ποῦ νὰ ὑπάγετε; Εὐχαριστῶ τὴν τύχην, ἡ ὁποία μ' ἔφερεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο, καθότι ἐκινδυνεύετε νὰ κοιμηθῆτε εἰς τὸ ὕπαιθρον.

— Εἶχα πάρει τὴν ἀπόφασιν. Διηγήθη δὲ πῶς εἶχεν ἀπατήσει αὐτὴν ὁ Πέτρος.

— Ὁ Πέτρος εἶναι παληόπαιδον τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ κοποῦν καὶ τὰ δύω αὐτιά. Καὶ πηγαίνετε εἰς Βαλτραβέρ; τότε λοιπὸν γνωρίζετε τὸν ἱππότην ἢ τοὐλάχιστον ἄλλον τινὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ.

— Δὲν γνωρίζω κανένα.

— Ἀλήθεια;

— Κανένα ἀπολύτως, ἀλλὰ σεῖς κύριε, γνωρίζετε τὸν κύριον ἱππότην;

— Βεβαίως, εἴμεθα παλαιοὶ φίλοι.

— Λέγουν ὅτι εἶναι ἀγαθός, γενναῖος, ἐλεήμων.

— Ὦ πολὺ ἐλεήμων, ἀπήντησεν ὁ νεανίας, νομίσας ὅτι προέκειτο περὶ ἐλεημοσύνης, ἀλλὰ παρατηρήσας καὶ πάλιν τὴν νέαν αὐτοῦ σύντροφον ἀπέκρουσε τὴν ἰδέαν ταύτην. Κυρία, προσέθηκε σοβαρῶς, σᾶς διαβεβαιῶ ὅτι ὁ ἱππότης ἔχει τὴν εὐγενεστέραν καρδίαν, ἥτις ποτὲ ἔπαλεν ὑπὸ τὸν οὐρανόν.

— Τὸ ἤξευρα, δὲν εἶχον ἀμφιβολίαν περὶ τούτου, ἀλλ' ὅμως εὐχαρίστως τὸ ἀκούω καὶ πάλιν. Καὶ τὸν μικρὸν Μαυρίκιον, τὸν γνωρίζετε καὶ αὐτόν;

— Ποῖον μικρὸν Μαυρίκιον;

— Τὸν υἱὸν τοῦ ἱππότου.

— Ἄ! ναὶ ναί, εἶπε γελῶν ὁ νέος. Ναὶ βεβαίως γνωρίζω τὸν μικρὸν Μαυρίκιον.

— Εἶναι ἆρά γε ἐλπὶς νὰ γείνῃ καὶ αὐτὸς καλὸς καὶ γενναῖος ὡς ὁ πατήρ του;

— Νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, γενικῶς θεωρεῖται ἐδῶ ὡς καλὸ παιδί, βεβαίως δὲ δὲν θὰ σᾶς τὸν κακολογήσω ἐγώ.

— Αἰσθάνομαι ὅτι θὰ τὸν ἀγαπήσω ὡς ἀδελφόν.

— Δύναμαι καὶ ἐγὼ νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ἐκ μέρους του ὅτι θὰ εὐχαριστηθῇ πολὺ ὅταν σᾶς ἰδῇ.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν διήρχοντο μέρος ἄδενδρον, ὄπισθεν δὲ τοῦ τοίχου μεγάλου κήπου, τοῦ ὁποίου ἡ θύρα ἠνοίγετο πρὸς τὸ δάσος, ἔφαίνε λαμπρὰ οἰκία, τῆς ὁποίας ὅλα τὰ παράθυρα κατέφλεγεν ὁ δύων ἥλιος.

Β'

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἑσπέραν καὶ τὴν αὐτὴν ὥραν, ὁ γέρων ἱππότης τοῦ Βαλτραβὲρ ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ ἐξώστου του μετὰ τῆς γραίας μαρκησίας de Fresnes, ἧς ἡ πλησίον κειμένη ἔπαυλις ἐφαίνετο εἰς τὸ βάθος τῆς κοιλάδος, ἀμφότεροι δὲ ὡμίλουν περὶ ἡμερῶν ἀρχαίων, καθότι εἰς τὴν ἡλικίαν αὐτῶν ἡ μόνη λάμψις ἡ φωτίζουσα εἰσέτι τὴν ζωήν, εἶναι τὸ γλυκὺ καὶ ἀμυδρὸν τῆς ἀναμνήσεως φῶς. Ἡ φιλία τοῦ ἱππότου καὶ τῆς μαρκησίας ἦτο ἀρχαία. Ὡς ἠκούσθη ὁ κώδων ὁ ἀγγέλλων τὸν κίνδυνον τῆς φθινούσης μοναρχίας, ὁ μαρκήσιος de Fresnes ἔκρινε φρόνιμον νὰ ἀπέλθῃ ἐπί τινας μῆνας μετὰ τῆς συζύγου του εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ῥήνου, ἔστω καὶ μόνον ἵνα διαμαρτυρηθῇ οὕτω πως κατὰ τῶν ἐν Γαλλίᾳ γενομένων καὶ ἵνα δώσῃ εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου τρανὸν δεῖγμα σεβασμοῦ καὶ ἀφοσιώσεως, ὁ δὲ κύριος Βαλτραβὲρ ἀπεφάσισε νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ καὶ αὐτός. Πᾶς τις γινώσκει πῶς ἀπέβησαν αἱ ὀλιγόμηνοι αὗται περιηγήσεις, αἱ ὁποῖαι παρουσιασθεῖσαι κατ' ἀρχὰς ὡς μικραὶ ἐκδρομαί, ἔληξαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς μακρὰν καὶ σκληρὰν ἐξορίαν. Οἱ τρεῖς περιηγηταὶ πεπεισμένοι ὄντες περὶ τῆς ταχείας αὐτῶν ἐπανόδου, εἶχον λάβει μεθ' ἑαυτῶν τὰ ἐπὶ ἓν μόλις ἔτος ἀπολύτως ἀναγκαῖα. Ἀφοῦ δὲ ταῦτα ἐξηντλήθησαν, ἀφοῦ οἱ ἀδάμαντες ἐπωλήθησαν καὶ τὰ χρυσᾶ κοσμήματα μετετράπησαν εἰς νόμισμα, μετέβησαν ἀθορύβως εἰς Νυρεμβέργην, ὅπου ἐνεκατέστησαν πενιχρῶς καθότι περὶ ζωῆς μόνον ἤδη προέκειτο. Οἱ ἄνδρες ἦσαν εἰς ἄκρον ἀποτεθαρρημένοι, ὡς δὲ σχεδὸν πάντοτε συμβαίνει, ἡ γυνὴ ἔδωκε τὸ παράδειγμα τῆς ὑπομονῆς, τοῦ θάρρους καὶ τῆς καρτερίας. Θὰ ἐργασθῶμεν, ἀπήντησεν ἁπλῶς ἡ κυρία de Fresnes εἰς τοὺς δύω φίλους, οἵτινες ἠρώτων ἀνησύχως τί ἔμελλε νὰ γείνῃ. Ἔχουσα δὲ ἐπιτηδειότητά τινα εἰς τὴν ζωγραφικὴν ἔδωκε μαθήματα καὶ ἐζωγράφησεν εἰκόνας. Τὸ κάλλος αὐτῆς, ἡ χάρις καὶ ἡ συμπεριφορὰ ἔτι μᾶλλον ἢ ἡ τύχη της, τῇ ἐπρομήθευσαν ἐντὸς μικροῦ πελατείαν πολυάριθμον καὶ ἐκλεκτήν. Οἱ δύω ἄνδρες, οἵτινες ἔλεγον κατ' ἀρχὰς ὅτι τὸ πρᾶγμα ἦτο ταπεινωτικὸν καὶ ἠγανάκτουν βλέποντες τὴν μαρκησίαν ἐργαζομένην, ἑκόντες ἄκοντες ἐνόησαν ὅτι ἐτρέφοντο καλῶς οὐδὲν πράττοντες καὶ ὅτι ἐπὶ τέλους ἡ μαρκησία *ἔφερε τὸ σιτάρι εἰς τὸν μύλον*, κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον. Καὶ ὁ μὲν μαρκήσιος οὐδόλως περὶ τούτου ἐφρόντιζεν, ἀλλ' ὁ Βαλτραβὲρ κατενόησεν ὅτι ἐξακολουθῶν νὰ μείνῃ ἄνευ ἔργου κακῶς ἐξελάμβανε τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν. Ἀλλὰ τί νὰ ἐπιχειρήσῃ; εἰς ποίαν βιομηχανίαν νὰ ἐπασχολήσῃ τὰς ἀέργους χεῖράς του; Τῷ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ διδάξῃ τὴν γαλλικήν, ἀλλ' ἡ ἀνάγκη εἰς ἣν ἤθελεν εὑρεθῇ νὰ ἐκμάθῃ αὐτὴν προηγουμένως, ἐματαίωσε τὸ σχέδιόν του τοῦτο. Ἀφοῦ ἐσκέφθη ὡρίμως καὶ ἐμελέτησε καλῶς ἑαυτόν, ὁ ἱππότης ἀνεγνώρισεν ἐν πάσῃ ταπεινότητι ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἱκανὸς νὰ πράξῃ ἢ νὰ φονευθῇ ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Κονδαίου, σπουδαίως δ' ἡτοιμάζετο εἰς τοῦτο καίτοι ἄνευ ἐνθουσιασμοῦ, ὅτε ἡμέραν τινὰ διέβη κατὰ τύχην ἐνώπιον ἐκθέσεως ἀθυρμάτων διαφόρων, ἐν οἷς ὑπῆρχον καὶ ἀντικείμενά τινα ἐκ τορνευτοῦ ξύλου. Τὸ θέαμα τοῦτο οὐδὲν εἶχε βεβαίως τὸ δυνάμενον νὰ ἐξάρῃ τὴν φαντασίαν ἐξορίστου εὐγενοῦς ἀπολέσαντος τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ὑπερβάντος δὲ πρὸ πολλοῦ τὴν ἡλικίαν τῶν *παιδικῶν παιγνίων*. Ἀλλ' ὅμως ὁ Βαλτραβέρ, παρατηρήσας αὐτὰ ἐπί τινας στιγμὰς σιωπηλῶς, ἐφάνη αἰσθανόμενος ὅ,τι ᾐσθάνθη βεβαίως ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ὅτε εἶδεν ἐξερχομένας τοῦ Ὠκεανοῦ τὰς ἀκτὰς νέου κόσμου ἢ ὁ Γαλιλαῖος ὅτε εἶδε τὴν μικρὰν ἡμῶν σφαῖραν τὴν πρὸ 6000 ἐτῶν ὑπὸ τῆς ἀμαθείας ἐν τῷ αἰθέρι καθηλωθεῖσαν, κινουμένην καὶ βαδίζουσαν περὶ τὸν ἥλιον.

Ὁ κύριος Βαλτλαβὲρ εἶχε γεννηθῆ κατὰ τὸ 1760, ὅτε χάρις εἰς τὸν Αἰμίλιον τοῦ Ῥουσσώ, ὑπῆρχε συρμὸς ἐν ταῖς ὑψηλαῖς τῆς γαλλικῆς κοινωνίας τάξεσι, νὰ συμπληροῦται πᾶσα ἀνατροφὴ διὰ τῆς ἐκμαθήσεως ἐπιτηδεύματός τινος. Ἐδίδετο δὲ τὸ παράδειγμα ἄνωθεν, καθότι τῷ 1780, ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, ὅστις ἦτο ὁ τιμιώτατος ἄνθρωπος τοῦ βασιλείου του, ἦτο συγχρόνως καὶ ἄριστος κλειθροποιός. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην λοιπὸν οἱ μεγιστᾶνες συνείθιζον νὰ μανθάνωσι μηχανικήν τινα τέχνην, αἱ δὲ σύζυγοι αὐτῶν νὰ θηλάζωσι μόναι τὰ τέκνα των. Ἐν γένει, ταῦτα πάντα ἐγίνοντο κατὰ συρμὸν ἄνευ τινὸς σπουδαιότητος ἢ προνοητικῆς φρονήσεως, οὕτω δὲ οἱ μὲν ἄνδρες ὑπεκρίνοντο τὴν ἐργασίαν, αἱ δὲ γυναῖκες τὴν μητρικὴν στοργήν, αὗται μὲν ὑπείκουσαι εἰς τὴν ἰδιοτροπίαν τῆς ἡμέρας μᾶλλον ἢ εἰς τὴν φωνὴν τῆς φύσεως, ἐκεῖνοι δὲ οὐδόλως προσβλέποντες ὅτε ἐκράτουν τὴν ῥίνην καὶ τὴν ῥυκάνην, ὅτι ἤγγικεν ἡ ὥρα, καθ' ἣν οἱ υἱοὶ τῶν εὐγενῶν ἤθελον ἀναγκασθῆ νὰ γείνωσιν υἱοὶ τῶν ἰδίων ἔργων καὶ ὅτι φρονίμως ἔπραττον φροντίζοντες ἐκ τῶν προτέρων ν' ἀποκτήσωσι δίπλωμα ἀγενείας.

Βλέπων τὰ ἀθύρματα ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἔφερεν αὐτὸν ἡ τύχη ἢ μᾶλλον μυστηριώδης τις ὁρμή, ὁ Βαλτραβὲρ ἐνεθυμήθη ὅτι εἶχε μάθει νὰ τορνεύῃ τὸν ἔβενον καὶ τὸ κόκκαλον, μετὰ τρεῖς δὲ μόλις μῆνας ἐθεωρεῖτο ἐν Νυρεμβέργῃ ὡς ὁ Βεμβενοῦτος Κελλίνης τῆς τορνευτικῆς. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι εἶχε κατορθώσει ἐντὸς τῶν τριῶν τούτων μηνῶν νὰ ἐργάζηται τὸ ξύλον ὡς οὐδεὶς ἄλλος, ἐξεῖχε δὲ μάλιστα εἰς τὴν κατεργασίαν διαφόρων παιγνίων καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν κατασκευὴν καρυοκατακτῶν θαυμασίων τὴν λεπτότητα καὶ τὴν ἐντέλειαν τῶν καθ' ἕκαστα. Οἱ ἐκ κοκκάλων ὑπ' αὐτοῦ κατασκευαζόμενοι, ἐθεωροῦντο ὡς ἀληθῆ κειμήλια, ἐπειδὴ δὲ αἱ εἰκόνες τῆς κυρίας de Fresnes εἶχον ἴσην φήμην, συνέβη ὅτι ἐν τῷ διαστήματι δύω ἐτῶν πᾶς ἄνθρωπος ἔχων ἀξιώσεις εὐγενοῦς καταγωγῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐκείνῃ γερμανικῇ πόλει, ἐθεώρει ἀπαραίτητον νὰ ζωγραφηθῇ ὑπὸ τῆς μαρκησίας, οὐδὲ ἓν δὲ λεπτοκάρυον ἐτρώγετο ἄνευ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ γάλλου ἐξορίστου.

Οἱ δύω ὅμως καλλιτέχναι, διαφέροντες κατὰ τοῦτο πολλῶν ἄλλων, οὐδόλως ἐμεγαλοφρόνουν ἐπὶ τῇ εὐδοκιμήσει των, καίτοι δὲ δημοσίᾳ ὑπερετίμων τὴν τέχνην των, ἀπεναντίας μεταξύ των, εἶχον αὐτὴν περὶ ἐλαχίστου. Μετὰ τὴν ἐργασίαν τῆς ἡμέρας, συνήρχοντο τὴν ἑσπέραν, τότε δὲ ἐγέλων ἐκ καρδίας ταύτης μὲν ἐκθετούσης ἐπὶ τοῦ ὀκρίβαντός της τὴν φαιδρὰν μορφὴν εὐτραφοῦς τινος κατοίκου τῆς Νυρεμβέργης, ἐκείνου δὲ ἐξάγοντος ἐκ τοῦ θυλακίου του δωδεκάδα καρυοκατακτῶν, ἐγέλων ὡς παιδία καὶ δὲν παρετήρουν ὅτι τὴν τοιαύτην εὐθυμίαν ὤφειλον εἰς τὴν ἐργασίαν, ἥτις καθίστα αὐτοὺς κρείττονας καὶ εὐτυχεστέρους ἢ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πλούτου των. Ὡς πρὸς τὸν μαρκήσιον δέ, οὗτος ἐφρόνει ὅτι τὸ πορίζεσθαι τὸν ἐπιούσιον ἄρτον εἶναι ἴδιον τῶν βαναύσων ἀνθρώπων, ὅτι δὲ ὁ εὐγενὴς ὁ σεβόμενος ἑαυτὸν ὀφείλει ν' ἀποθνήσκῃ μᾶλλον ὡς ἀπέθνησκον ἐπὶ τῶν δίφρων αὐτῶν καθήμενοι οἱ Ῥωμαῖοι συγκλητικοί, ἢ νὰ ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ζῶν διὰ τῆς ἐργασίας ὡς οἱ πτωχοί, ἠγανάκτει δέ πως κατὰ τῆς συζύγου του καὶ περιεφρόνει εἰς ἄκρον τὸν ἱππότην. Ὅ,τι δὲ πρὸ παντὸς ἄλλου τὸν ἠρέθιζεν, ἦτο τὸ νὰ τοὺς βλέπῃ ἐργαζομένους ἐν εὐθυμίᾳ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἐνῷ αὐτὸν κατέτηκε κατὰ γράμμα ἡ ζοφερὰ ἀνία, ἣν συνεπάγεται συνήθως ἡ ἀργία. Ἄλλως, καίτοι σεβόμενος ἑαυτὸν ἀπήλαυεν ἄνευ τύψεως συνειδότος τῶν εὐεργετημάτων τοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ ἐφαίνετο ἐν πολλοῖς ἔτι μᾶλλον παιδαριώδης καὶ κοῦφος καὶ ἀπαιτητικὸς ἢ ὅτε ἔζη ἐν τῇ ἐπαύλει αὐτοῦ παρὰ τὰς ὄχθας τῆς Βιέννης, συνήθως δὲ ὅτε συνήρχοντο καὶ οἱ τρεῖς περὶ τὴν τράπεζαν, ἐξεδήλου διὰ λόγων τὴν ἀγανάκτησιν αὐτοῦ.—Αἴ, μαρκήσιε, ἀνεφώνει ἐνίοτε ὁ ἱππότης, δὲν μᾶς κάμνεις τὴν χάριν νὰ μᾶς εἰπῇς τί ἤθελες γείνει ἄνευ τῶν ζωγραφημάτων τῆς μαρκησίας;—Καὶ ἄνευ τῶν καρυοκατακτῶν τοῦ φίλου μας, προσέθετε γελῶσα ἡ μαρκησία. Ὁ κύριος de Fresnes ἀνέσειε τοὺς ὤμους, ἔλεγεν ὅτι ἀπεφάσισε ν' ἀποξέσῃ τὸ οἰκόσημόν του, ἐζήτει συγγνώμην ὑπὲρ τῆς συζύγου του παρὰ τῶν ψυχῶν τῶν πατέρων του, καὶ παρεπονεῖτο μὴ βλέπων βορδιγάλλιον οἶνον ἐπὶ τῆς τραπέζης του.

Προϊόντος τοῦ χρόνου, ἡ μαρκησία καὶ ὁ ἱππότης, ἐξασφαλίσαντες τὰ πρὸς τὸ εὖ ζῆν ὑπήκουσαν εἰς αἴσθημα ἀφικοκερδέστερον καὶ ποιη-

τικώτερον, λεληθότως ἀναπτυχθὲν ἐν αὐτοῖς, ἀφοῦ ὑπερέβησαν τὰς βαθυίδας, αἱ ὁποῖαι ἄγουσιν ἀπὸ τοῦ ἐπιτηδεύματος εἰς τὴν τέχνην, ὡς ἦγεν ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανὸν ἡ κλῖμαξ τοῦ Ἰακώβ. Ἡ μαρκησία ἐπειράθη τὴν εἰς μικρὸν ἀντιγραφὴν τῶν εἰκονογραφιῶν τῶν μεγάλων ἀρχαίων ζωγράφων, ἐπέτυχε δὲ καὶ εἰς τοῦτο καὶ μεγάλην φήμην ἀπέκτησαν αἱ κατὰ τὸν Ὄλβεῖν καὶ τὸν Ἀλβέρτον Δύρερ μικρογραφίαι αὐτῆς. Ὁ ἱππότης ἀφ' ἑτέρου, ἐπεχείρησε δυσκολώτερα ἔργα γλυπτικῆς, ἔγεινε δὲ εἰς τὸ εἶδος τοῦτο εἷς τῶν ἐξοχωτάτων τῶν πέραν τοῦ Ῥήνου καλλιτεχνῶν.

Πλὴν δὲ τῶν ἀπολαύσεων, ἃς χορηγεῖ καὶ ἡ ταπεινοτάτη καὶ ἁπλουστάτη τῶν τεχνῶν, διεγείρει τὴν διάνοιαν καὶ καθιστᾷ εὐρύτερον καὶ καθαρότερον τὸν ὁρίζοντα αὐτῆς. Τοῦτο τοὐλάχιστον συνέβη εἰς τὴν μαρκησίαν καὶ εἰς τὸν ἱππότην. Ἀμφότεροι διέρρηξαν κατ' ὀλίγον τὸν στενὸν κύκλον τῶν μικροπρεπῶν ἰδεῶν, ἐν ᾧ εἶχον περιορίσει αὐτοὺς ἡ καταγωγὴ καὶ ἡ ἀνατροφή των, ἀνεγνώρισαν δὲ τὴν ἀριστοκρατίαν τῆς ἐργασίας καὶ τὴν βασιλείαν τοῦ νοῦ· ὡς δύο ψυχαὶ ἐξελθοῦσαι τῆς χρυσαλίδος, ἐξῆλθον καὶ αὐτοὶ τῆς περιορισμένης αὐτῶν κοινωνικῆς τάξεως καὶ εἰσῆλθον ἐν θριάμβῳ εἰς τὴν μεγάλην ἀνθρωπίνην οἰκογένειαν. Τὸν μαρκήσιον κατεβίβρωσκον ἐν τῷ μεταξὺ πόθοι κενοὶ καὶ λυπηραὶ ἀναμνήσεις, ἡμέραν δέ τινα παρέδωκεν εἰς τὸν Πλάστην τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἡ δὲ σύζυγος καὶ ὁ φίλος αὐτοῦ τὸν ἔκλαυσαν ὡς παιδία.

Μετ' ὀλίγους μῆνας, τῷ **1802**, τῇ προσκλήσει τοῦ πρώτου ὑπάτου, διέβησαν τὸν Ῥῆνον καὶ ἐπανέκαμψαν φαιδρῶς εἰς τὴν ἀναγεννηθεῖσαν πατρίδα των. Πρὸ πολλοῦ ἤδη εἶχον κατανοήσει καὶ ἀποδεχθῆ ἀμφότεροι τὴν νέαν τῆς Γαλλίας δόξαν, ὅτε δὲ ἐπάτησαν τὸ ἡρωϊκὸν αὐτῆς ἔδαφος, ἡ καρδία των ἐσκίρτησεν ὑπὸ χαρᾶς, γλυκέα δὲ δάκρυα ἔβρεξαν τοὺς ὀφθαλμούς των. Εὐκόλως ἔλαβον τὴν ἄδειαν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ κτήματά των, ὥστε ἡ πολυετὴς αὐτῶν ἐξορία τοῖς ἐφαίνετο ὡς ὄνειρον μακροτενές. Ἀλλὰ τὸ ἀντίστροφον ὅμως τοῦ Ἐπιμενίδου παθόντες, ἀφύπνωσαν νέοι ἀποκοιμηθέντες γέροντες. Ἅμα ἀποκατασταθεὶς ἐν τῷ πατρικῷ αὐτοῦ οἴκῳ, ὁ ἱππότης σπεύσας ἐνυμφεύθη εὔμορφον καὶ ἁγνὴν κόρην, ἣν ἠγάπησεν ἐν Γερμανίᾳ, ἀλλ' ἥτις ἀπέθανε τεκοῦσα υἱόν. Ὁ παῖς κοῦξησε μεταξὺ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς κυρίας **de Fresnes**, οἵτινες ἀφωσιώθησαν καθ' ὁλοκληρίαν εἰς αὐτὸν ἐξακολουθοῦντες νὰ ζῶσιν ἐν τῇ ἐξοχῇ ἀγαθοεργοῦντες καὶ ἐργαζόμενοι οὐδὲν δὲ σχεδὸν ἀκούοντες τῶν τοῦ κόσμου οὐδὲ μετέχοντες φιλοδοξίας τινός. Ἐκ πασῶν τῶν ἕξεων, ἡ ἐργασία εἶνε ἡ σπανιωτάτη, ἅμα δὲ καὶ ἡ τὰ μάλιστα ἐπιβλητική. Ἡ μαρκησία ἐζωγράφει ὡς ἄλλοτε, ὁ δὲ ἱππότης ἐγειρόμενος ἅμα τῇ πρωΐᾳ, ἐρυκάνιζε καὶ ἐπριόνιζε καὶ ἔγλυφεν, ἐπιχειρήσας ν' ἀνανεώσῃ λαμπρῶς διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν τὰ σκωληκόβρωτα ξύλινα κοσμήματα τοῦ μεγάρου, ἴσως δὲ καὶ ἐνθυμούμενος τοὺς πρώτους αὐτοῦ ἄθλους, ἐτόρνευεν ἐνίοτε καρυοκατάκτας τινάς, τοὺς ὁποίους ἐδωρεῖτο εἰς τὰς θυγατέρας τῶν χωρικῶν. Ἡ ἀνάγνωσις καὶ ὁ περίπατος, τὰ θέλγητρα φιλίας, ἧς τὸ γόητρον δὲν εἶχεν ἐκλείψει, πρὸς δὲ καὶ ἡ ἀνατροφὴ τοῦ μικροῦ Μαυρικίου, ἐπησχόλουν τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας, ἡ ὁποία φαίνεται πάντοτε βραχεῖα εἰς τοὺς ἐργαζομένους καὶ εἰς τοὺς ἀγαπῶντας ἀλλήλους.

Γ'

Ἐσπέραν τινὰ λοιπόν, καθήμενοι πλησίων ἀλλήλων, οἱ δύο οὗτοι ἀρχαῖοι σύντροφοι, ἀνήρχοντο ἀσμένως τὸν ῥοῦν τῶν ἡμερῶν, ὃν εἶχον κατέλθει ὁμοῦ, ὅτε εἶδον ἐξερχομένους ἐκ μιᾶς τῶν δενδροστοιχιῶν τοῦ κήπου, τοὺς δύω νέους, τοὺς ὁποίους ἀφήσαμεν εἰς τὴν θύραν αὐτοῦ. Ὅτε ἔφθασαν πλησίον τῆς κλίμακος, ἡ κόρη ἀνέβη αὐτὴν βραδέως, σοβαρὰ καὶ μετὰ προφανοῦς συγκινήσεως. Ἡ μαρκησία καὶ ὁ ἱππότης ἠγέρθησαν ὅπως τὴν ὑποδεχθῶσιν, αὐτὴ δὲ ἐξαγαγοῦσα ἐκ τοῦ κόλπου της ἐπιστολήν, ἐφίλησεν αὐτὴν εὐλαβῶς, ἔπειτα δὲ τὴν ἐνεχείρισεν εἰς τὸν κύριον Βαλτραβέρ ὅστις ἐθεώρει μετ' εὐμενοῦς περιεργείας τὴν κόρην, ἣν πρῶτον ἤδη ἔβλεπεν. Ὁ γέρων ἱππότης ἀπεσφράγισε τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν ἀνέγνωσεν, ἐνῷ ἡ ξένη ἵστατο ὀρθὴ ἔχουσα τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους, ἤρεμος δὲ ἐν τῇ θλίψει αὐτῆς καὶ ἀξιοπρεπὴς ἐν τῇ ταπεινότητι ἐνώπιον τῆς κυρίας **de Fresnes**, ἥτις τὴν παρετήρει μετὰ διαφόρου. Ὀλίγα δὲ βήματα μακρὰν ὁ ὁδηγήσας αὐτὴν νεανίας, ἵστατο μάρτυς σιωπηλὸς τῆς συγκινητικῆς ἐκείνης σκηνῆς.

Ἐν Μονάχῳ τῇ 13 Ἰουλίου 18..

«Ἐγκαταλείπουσα τὸν κόσμον τοῦτον, ἐνώπιον τῆς αἰωνιότητος, εἰς ἣν ἤδη εἰσέρχομαι, δὲν στρέφω τοὺς ὀφθαλμούς μου πρὶν ἢ κλεισθῶσι, πρὸς τὸν οὐρανόν, ἀλλὰ πρὸς τὴν Γαλλίαν, δὲν ἐπικαλοῦμαι τὸν Θεόν, ἀλλὰ σὲ ἀδελφέ μου, ἐν ὀνόματι ἐκείνης, ἣν ἐκάλουν ποτὲ ἀδελφήν σὺ δὲ ἀγαπητὴν σύζυγον. Φεῦ, ὁποίας συμφορᾶς ὑπέστη ὁ οἶκος οὗτος, ὃν ἐγνώρισας τοσοῦτον εὐδαίμονα! Ποῦ ἀπέπτη ἡ χαρὰ τῆς ἑστίας παρ' ἣ ἐκάθησάς ποτε; Ὁ τάφος μ' ἀφήρπασεν ὅλους μου τοὺς περιλημμένους. Ὁ σύζυγός μου δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιζήσῃ εἰς τὴν ἀπώλειαν τῆς περιουσίας του καὶ ἐγὼ ἡ τάλαινα ἀποθνήσκω ἐπίσης. Ἀποθνήσκω, καὶ εἶμαι μήτηρ· διπλοῦς, ὦ θεέ μου θάνατος! Ὅταν ἀναγνώσῃς τὴν ἐπιστολήν μου ταύτην, τὸ μόνον κειμήλιον, τὴν μόνην κληρονομίαν, ἣν ἀφίνω αὐτῇ ἀπερχομένη, ἡ θυγάτηρ μου σὲ μόνον θὰ ἔχῃ ἐπὶ τῆς γῆς. Ὅταν λάβῃς εἰς τὰς χεῖράς σου τὸν δακρύβρεκτον τοῦτον χάρτην, τὸ τέκνον μου θὰ ἵσταται ἐνώπιόν σου, ἔρημον μακρόθεν ἐρχόμενον, κεκμηκὸς ἐκ τῆς θλίψεως καὶ τοῦ κόπου, ἐν μόνον ἔχον καταφύγιον, τὸν οἶκόν σου, ἐν μόνον στήριγμα, τὴν καρδίαν σου. Ἐνθυμοῦ τὸν δεσμόν, τὸν ὁποῖον ἠγάπησας, καὶ ὃν ὁ θάνατος δὲν διέρρηξε βεβαίως, ἐνθυμοῦ τὴν Γερμανίαν, ἥτις ἐφάνη πρός σε φιλόξενος καὶ ὑπῆρξεν ἐπί τινα χρόνον πατρίς σου, ἐνθυμοῦ τὴν οἰκογένειάν μου, ἥτις ἔγεινε καὶ οἰκογένειά σου, τὸ πλάσμα τὸ ὁποῖον ὁ θάνατος ἀφήρπασεν ἀπὸ τῆς ἀγκάλης σου, νῦν δὲ διὰ τῆς φωνῆς μου σὲ καλεῖ, καὶ μὴ ἀπόβαλλε τὴν ἔρημον θυγατέρα μου. Δέχθητι, θέρμανον ἐν τῷ κόλπῳ σου τὴν ἐκ τῆς φωλεᾶς πεσοῦσαν περιστεράν. Καὶ σύ, ὃν δὲν γνωρίζω, ἀλλὰ πρὸς ὃν αἰσθάνομαι μητρικὴν στοργήν, υἱὲ τῆς ἀδελφῆς μου, ἐὰν ἔχῃς τὴν ψυχὴν τῆς μητρός σου θὰ φανῇς ἀγαθὸς καὶ ἀδελφικὸς πρὸς τὴν ἀγαπητήν μου Μαγδαληνήν. Προστάτευσον αὐτὴν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός σου καὶ μηδέποτε λησμόνει, ἀγαπητόν μου τέκνον, ὅτι ἡ ὀρφανή, ἣν ὁ Θεὸς πέμπει πρὸς ἡμᾶς, γίνεται πολλάκις ὁ καλὸς δαίμων τοῦ ὑποδεξαμένου αὐτὴν οἴκου».

— Ἐλθὲ κόρη μου, ἐλθὲ εἰς τὰς ἀγκάλας μου! ἀνέκραξεν ὁ ἱππότης, ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολήν. Καλῶς ἦλθες τέκναν μου, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γέροντος θείου σου. Ἂν δὲν σὲ ἔφερεν ἐδῶ ὁ θάνατος τῆς μητρός σου, θὰ ἔλεγον τὴν ἡμέραν ταύτην τρισευδαίμονα, ἡ δὲ ἀφιξίς σου θὰ ἦτο ἑορτὴ ὅλων ἡμῶν. Μαρκησία, εἶναι ἡ ἀνεψιά μου, προσέθηκε, Μαυρίκιε εἶναι ἡ ἐξαδέλφη σου, νεωτέρα ἀδελφή, ἥτις ἔρχεται ἐκ τῆς πατρίδος τῆς μητρός σου.

Τὴν ὀρφανὴν ἐνηγκαλίσθη ἔπειτα ἡ μαρκησία. Αὕτη εἶχεν ἀπολέσει τὴν μονογενῆ αὐτῆς θυγατέρα ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς Μαγδαληνῆς, πάντες δὲ οἱ δυστυχεῖς οἱ τοιοῦτον τι παθόντες, πρὸ πάντων δὲ αἱ μητέρες, συνειθίζουσι νὰ εὑρίσκωσιν ὁμοιότητα πρόδηλον, καίτοι τοιαύτη δὲν ὑπάρχει, μεταξὺ τοῦ τέκνου τοῦ ὑπὸ τοῦ θανάτου ἁρπαγέντος καὶ τῶν πλείστων παίδων, οὓς βλέπουσι. Συγκινητικὴ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς θλίψεως ἀπάτη μεταμορφοῦσα τὰ χαρίεντα ταῦτα ὄντα εἰς ὁμοιώματα τοῦ ἀγαπητοῦ πλάσματος τοῦ μὴ ὑπάρχοντος πλέον! Ἡ μαρκησία ἠσθάνθη λοιπὸν φυσικὴν κλίσιν πρὸς τὴν νεαρὰν κόρην, ἥτις ἐνεφανίζετο αὐτῇ ὡς εἰκὼν τῆς θυγατρός της, ἔχουσα τοὺς αὐτοὺς ὀφθαλμούς, τὸ αὐτὸ βλέμμα τὴν αὐτὴν σοβαρὰν καὶ μελαγχολικὴν χάριν τὴν ἰδιάζουσαν εἰς ἐκείνους, οἵτινες προώρως ἐδοκιμάσθησαν ἢ κατεδικάσθησαν ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης εἰς πρόωρον θάναταν. Τοιαύτας δ' ἔχουσα διαθέσεις ἡ μαρκησία, πνεῦμα ζωηρὸν καὶ φύσις γενναία, ἣν δὲν εἶχε μαράνει ὁ χρόνος, ἐνεκολπώθη ἐνθουσιῶσα τὴν νεαρὰν ξένην, τὴν ὁποίαν κατεφίλησεν. Ἔπειτα ἦλθε καὶ ἡ σειρὰ τοῦ Μαυρικίου. «Ἀοιπὸν ἐξάδελφε, εἶπε δακρύσεν μειδιῶσα, σὺ ἦσο ὁ μικρὸς Μαυρίκιος! καὶ ἐγὼ σὲ ἐφανταζόμην ὅτι ἦσο παιδίον καθὼς ἐγώ. Ὁ Μαυρίκιος τὴν ἠσπάσθη ἐκ καρδίας. Μόλις μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὑπόπτευε τὴν ὕπαρξιν τῆς ἐξαδέλφης του. Ἐν τούτοις ὁ ἱππότης ἔδιδε παραγγελίας εἰς ἕκαστον δὲ τῶν ἀρχαίων αὐτοῦ ὑπηρετῶν ἔλεγεν. «Ἔχομεν ἄλλο ἓν τέκνον!» Βεβαίως μεγάλην θὰ ἠσθάνετο χαρὰν ἡ μήτηρ τῆς Μαγδαληνῆς, ἐὰν ἔβλεπεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, τὴν ὑποδοχήν, ἧς ἔτυχε τὸ τέκνον της ἐν Βαλτραβέρ.

Ἡ ἄφιξις τῆς Μαγδαληνῆς κατ' οὐδὲν μετέβαλε τὸν ἐν τῇ ἐπαύλει βίον. Ἦτο κόρη εὐσεβὴς καὶ ἁπλῆ, μετριόφρων καὶ σύννους, ἥσυχος δὲ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σιωπηλὴ καὶ ἐργαζομένη ἐργόχειρόν τι. Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν κατώρθωσε νὰ γείνῃ ἀγαπητὴ εἰς πάντας διὰ τῆς γλυκύτητος αὐτῆς καὶ τῆς ἀγαθότητος. Περὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς οὐδὲν λέγομεν, καθότι πᾶς τις γινώσκει τὴν ἄχαριν ἐκείνην ἡλικίαν, ἥτις οὐδὲν ἔχουσα πλέον τῆς χάριτος τῶν παιδικῶν χρόνων, δὲν ἀπέκτησεν εἰσέτι τὴν τῆς νεότητος. Ἡ Μαγδαληνὴ δὲν ἦτο εὐειδὴς οὐδὲ δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι παρεῖχεν ἐλπίδας μελλούσης καλλονῆς. Πρὶν ἢ ἀποφανθῇ τις περὶ τοιούτων ζητημάτων, εἶνε φρόνιμον νὰ περιμένῃ, καθόσον, μάλιστα κατὰ τὴν μεταβατικὴν ταύτην ἡλικίαν, μυστηριώδης τις δύναμις μετασχηματίζει πολλάκις τὴν ἀσχημίαν, πολλάκις δ' ἐπίσης μαραίνει τὰ πρώϊμα τῆς καλλονῆς ἄνθη. Ὁπωσδήποτε, ἡ μαρκησία καὶ ὁ ἱππότης ἠγάπων αὐτὴν τρυφερώτατα, ὁ δὲ βίος αὐτῆς διήρχετο μεταξὺ τῶν δύω γειτονικῶν ἐπαύλεων Ἡ ἐκπαίδευσίς της εἶχε προχωρήσει ἀρκούντως, ὥστε νὰ δυνηθῇ ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ αὐτὴν μόνη, ἄνευ ξένης ἀρωγῆς. Ἐλάλει τὴν γαλλικὴν καθαρὰ καὶ σχεδὸν ἄνευ ξενικῆς τινος προφορᾶς, ὡς πᾶσαι δὲ αἱ Γερμανίδες ἐγίνωσκε κατὰ βάθος τὴν μουσικήν, ὅπερ δὲ σπανιώτερον, δὲν ἐποιεῖτο κατάχρησιν αὐτῆς. Ὁ ἱππότης καὶ ἡ μαρκησία τὴν ἤκουον εὐαρέστως ᾄδουσαν ᾄσματα τοῦ Τυρόλου, ἀλλὰ τὰ ᾄσματα ταῦτα εἰς ἐκείνων μὲν τὴν μνήμην ἐπανέφερον ἡδέως τὰς ἡμέρας τῆς ἐξορίας καὶ τῆς πενίας των, εἰς αὐτὴν δὲ ἐνεθύμιζον σκληρῶς τὴν μητέρα της καὶ τὴν πατρίδα, ἃς εἶχε στερηθῆ διὰ παντός, πολλάκις δὲ διεκόπτετο ὑπὸ δακρύων καὶ λυγμῶν.

Ὁ Μαυρίκιος μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν, καθ' ἃς ἐνόμισε καθῆκόν του νὰ περιποιηθῇ τὴν ἐξαδέλφην του καὶ νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὴν εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ κτήματος, ὀλίγην ἔδιδεν αὐτῇ προσοχήν. Εἰκοσαετὴς ὤν, εἶχε τὴν συνήθη ὁρμὴν τῆς ἡλικίας ταύτης, ἄλλαι δὲ φροντίδες ἀπησχόλουν ἤδη αὐτόν. Ὁ νέος οὗτος εἶχεν αὐξήσει ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ, θωπευόμενος ὑπό τε τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μαρκησίας, οἵτινες οὐδένα ἐθεώρουν ὡραιότερον οὐδὲ χαριέστερον αὐτοῦ. Διδάσκαλός τις τὸν εἶχε διδάξει ὀλίγα ἑλληνικὰ καὶ ὀλίγα λατινικά· συγχρόνως δὲ ὁ κύριος Βαλτραβέρ, ὅστις εἶχε ἀλληθῆ μανίαν πρὸς τὴν ξυλογλυπτικήν, εἶχε διδάξει αὐτὸν τὴν τέχνην του. Ὁ ἀγαθὸς ἱππότης ἔχεε δάκρυα χαρᾶς καὶ ὑπερηφανείας ὁσάκις ἔβλεπε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ρυκανίζοντα καὶ τορνεύοντα καὶ παρέχοντα ἐλπίδας νὰ ὑπερβῇ τὸν πατέρα του. Ὁ Μαυρίκιος ἀφ' ἑτέρου ηὐχαριστεῖτο ἐκ τῆς ἀθῴας ταύτης διασκεδάσεως, ἀλλ' ἡμέραν τινὰ φεῦ! ἠρώτησεν ἑαυτὸν ἐὰν ἐκτὸς τοῦ ἱππότου καὶ τῆς μαρκη-

σίας καὶ τῆς ξυλουργικῆς, δὲν ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἄλλα τινα. Εἰς τὴν ἀδιάκριτον δὲ ταύτην ἐρώτησιν ἣν ἀπέτεινεν αὐτῷ ἀορίστως πως ἡ ταραχώδης καὶ σφριγῶσα νεότης, δὲν ἐβράδυνε ν' ἀπαντήσῃ αὐτὴ ἡ νεότης δι' αἰφνιδίας ἐκρήξεως.

Ὑπάρχουσι φύσεις τρυφεραὶ καὶ ποιητικαί, ἃς καλύπτει τὴν πρωΐαν ἐλαφρὰ ὀμίχλη, ἄλλαι ἀπ' ἐναντίας ζωηρότεραι καὶ ἐνεργητικώτεραι, ὧν τὴν ἀνατολὴν καταφλέγει ὁ ὑπερβολικὸς τῆς μεσημβρίας καύσων. Καὶ ἐν ἐκείναις μέν, ἡ πρώτη τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς ἐγειρομένης φαντασίας ταραχή, ἐκδηλοῦται ἀθορύβως διὰ ῥεμβώδους μαλαγχολίας, εἰς ταύτας ὅμως ἀναφαίνεται ὁρμητικὴ καὶ παταγώδης. Ὁ Μαυρίκιος μετεῖχε συνάμα τῶν δύω τούτων φύσεων καὶ ποτὲ μὲν ἦτο μελαγχολικὸς καὶ ῥεμβώδης καὶ σύννους, ἄλλοτε δὲ ᾐσθάνετο ὁρμὰς ἀγνώστους, ὠθούσας αὐτὸν μακρὰν τῆς οἰκίας καὶ ἐγίνετο βίαιος καὶ θυμώδης μὴ γινώσκων πῶς νὰ δαπανήσῃ τὴν κυριεύουσαν αὐτὸν ἀκατάσχετον δραστηριότητα. Ἄλλως ἐξηκολούθει νὰ ᾖναι φιλόστοργος πρὸς τὸν γέροντα πατέρα του, περιποιητικὸς πρὸς τὴν μαρκησίαν, φιλόφρων πρὸς πάντας, ἀλλ' ἀπεστρέφετο τὴν ξυλουργίαν, τὸν πατρικὸν οἶκον, τὰς διηγήσεις, ἃς πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν ἤκουε καὶ ἠρώτα ἑαυτὸν μεθ' ὑποκώφου ἐρεθισμοῦ ἐὰν δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς ζωῆς ἐπέπρωτο νὰ τορνεύῃ καὶ νὰ γλύφῃ, τὴν ἐσπέραν δὲ ν' ἀκούῃ τὰς ἀτελευτήτους περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς μεταναστεύσεως τῶν εὐγενῶν διηγήσεις. Ἐν ἐλλείψει δὲ ἄλλης διασκεδάσεως, ἐθήρευε κατὰ κόρον καὶ περιήρχετο ἀδιακόπως τὰ περίχωρα.

Τοιαύτη ἦτο ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ κατάστασις κατὰ τὴν ἄφιξιν τῆς Μαγδαληνῆς, πᾶς δέ τις ἐννοεῖ ὁποίαν σημασίαν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ εἰς τοιαύτας περιστάσεις ἐν τῷ βίῳ τοῦ νεανίου, κορασὶς δεκατετραέτις, συνεσταλμένη καὶ σιωπηλὴ οὐδ' ὑπὲρ τὸ δέον εὐειδὴς καὶ χαρίεσσα. Ὁ Μαυρίκιος ὀλίγον περὶ αὐτῆς φροντίζων, ἐξήρχετο ἅμα τῇ πρωΐᾳ καὶ ἐπέστρεφε συνήθως περὶ λύχνων ἀφάς· πολλάκις δὲ συνέβαινε νὰ διέλθῃ ὁλόκληρον ἑβδομάδα ἐν τῇ πλησίον κειμένῃ πόλει ἢ ἔν τινι ἐπαύλει τῶν περιχώρων. Τὴν πρωΐαν, ὅταν ἔβλεπε τὴν Μαγδαληνὴν εἰς τὸ παράθυρόν της, τὴν ἐχαιρέτα καὶ ἀνεχώρει, κατὰ τὸ δεῖπνον, ἀπηύθυνεν αὐτῇ ἐνίοτε ἀσημάντους τινας λόγους, ὁσάκις δὲ ᾔδεν, ἐπειδὴ ἡ μαρκησία καὶ ὁ ἱππότης ὠφελοῦντο συνήθως τῆς περιστάσεως ὅπως ἀναφέρωσι τὴν Νυρεμβέργην καὶ ὅπως ἐνθυμηθῶσιν ἡ μὲν τὰς μικρογραφίας της, ὁ δὲ τοὺς καρυοκατάκτας του, ὁ Μαυρίκιος ἐγίνετο ἄφαντος. Ἑσπέραν τινὰ ὅμως, καθ' ἣν ἵστατο πλησίον τῆς Μαγδαληνῆς, ἐξέπληξεν αὐτὸν ἡ πλουσία κόμη της, ἥτις ἦτο πραγματικῶς ἐκτάκτου λαμπρότητος, ἐξέφρασε δὲ τὸν θαυμασμόν του μεγαλοφώνως αἴρων διὰ τῆς χειρὸς τὸ πλῆθος τῶν ξανθῶν καὶ λεπτῶν αὐτῆς τριχῶν. Ἡ κόρη οὐδόλως συνειθίσασα νὰ ἐφελκύῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἐξαδέλφου της, ἠρυθρίασε καὶ ἐταράχθη, ἀλλ' ὅτε ἠθέλησε νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην της διὰ μειδιάματος, ὁ Μαυρίκιος προαισθανόμενος ἄσμα τι τοῦ Τυρόλου, εἶχεν ἤδη ἀπέλθει. Ἄλλην τινὰ ἡμέραν ἐπιστρέφων τῆς θήρας, προσέφερεν αὐτῇ ὡραῖον φασιανόν, ὃν εἶχε σώσει ζῶντα ἐκ τοῦ στόματος τῶν κυνῶν.

«Λοιπόν, ἐξάδελφε, μὲ συλλογίζεσαι ἐνίοτε;» ἠρώτησε συγκινηθεῖσα ἡ κόρη. Ὁ Μαυρίκιος εἶχεν ἤδη ἀπομακρυνθῆ. Δὲν λέγομεν ὅτι δυσηρέστει αὐτὸν ἡ παρουσία τῆς ὀρφανῆς ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ. Πολλοῦ γε καὶ δεῖ! Εἶχε μὲν ἀληθῶς τὰς ὁρμὰς τῆς ἡλικίας του, ἀλλ' εἶχε συγχρόνως καὶ τὰ γενναῖα καὶ εὐγενῆ αὐτῆς αἰσθήματα. Οὐδέποτε ἤθελεν ἐπέλθει αὐτῷ ἡ ἰδέα τοῦ νὰ ὑπολογίσῃ τί ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἡ Μαγδαληνὴ διὰ τῆς διαθήκης τοῦ ἱππότου. Εἰρήσθω δ' ἐν παρόδῳ πρὸς δόξαν τῆς νεότητος, ὅτι οἱ τοιοῦτοι διαλογισμοὶ σπανίως εἰσέρχονται εἰς καρδίας εἰκοσαετεῖς. Ὁ Μαυρίκιος ἦτο πρόθυμος νὰ μοιράσῃ μετὰ τῆς ἐξαδέλφης του ὡς μετ' ἀδελφῆς πᾶσαν αὐτοῦ τὴν περιουσίαν, ἐὰν δὲ δὲν ἦτο μᾶλλον περιποιητικὸς καὶ τρυφερὸς πρὸς αὐτήν, τοῦτο ἁπλῶς προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Μαγδαληνὴ δὲν εἶχε γεννηθῆ δεκαπέντε ἢ εἴκοσι μῆνας προτοῦ.

Ἡ μαρκησία καὶ ὁ ἱππότης εἶχον παρατηρήσει τὴν αἰφνιδίαν μεταβολὴν τὴν ἐπελθοῦσαν εἰς τὰς ἕξεις τοῦ Μαυρικίου, ἀμφότεροι δὲ ἐλυποῦντο καίτοι μὴ ἐννοοῦντες αὐτήν. Ἡ νεανικὴ αὐτῶν ἡλικία εἶχε παρέλθει ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἡ νεότης διαχεομένη τῇδε κἀκεῖσε εἰς μικρὰς διασκεδάσεις καὶ ματαιότητας, οὐδόλως ὑπόπτευε τὴν ὑπόκωφον καχεξίαν καὶ τὴν βαρεῖαν ἀνίαν, αἵτινες ὑπῆρξαν ἡ βάσανος καὶ τὸ μαρτύριον ὁλοκλήρου γενεᾶς. Καίτοι ἀνατραφεὶς ἐν ἀπομονώσει, ὁ Μαυρίκιος ᾐσθάνετο τὴν ἐπήρειαν τῶν νεωτέρων ἰδεῶν, καθότι αἱ ἰδέαι εἶναι ζῶσαι δυνάμεις, ἀναμιγνύμεναι εἰς τὸν ἀέρα, τὸν ὁποῖον ἀναπνέομεν· ὁ ἄνεμος φέρει καὶ διασπείρει αὐτὰς πανταχοῦ, οὐδεὶς δύναται ν' ἀποφύγῃ τὰ ἀόρατα ταῦτα ῥεύματα, τὰ λεληθότως εἰσχωροῦντα, πάντοτε δὲ ὁ ἄνθρωπος εἶναι τέκνον τοῦ αἰῶνος ἐν ᾧ ζῇ. Ὅ,τι πρὸ πάντων ἐξέπληττε τὸν ἱππότην καὶ τὴν μαρκησίαν, δὲν ἦτο ἡ ἀνήσυχος δραστηριότης, ἣν ἐξήγει εὐκόλως ἡ ζέσις τοῦ αἵματος καὶ ἡ ὁρμὴ τῆς νεανικῆς ἡλικίας, ἀλλ' ἡ μελαγχολία, ἡ διαδεχομένη αὐτὴν συνήθως. Καὶ τῷ ὄντι, πῶς ἠδύνατο νὰ κατανοήσωσι τὴν νοσώδη κατάστασιν ἐποχῆς, καθ' ἣν ἡ εὐθυμία ἐξοστρακισθεῖσα ἐκ τῶν νεανικῶν ψυχῶν, ὑπὸ τὰς λευκὰς μόνον τοῦ γήρατος τρίχας ὑπῆρχεν εἰσέτι! Ἀλλ' ὅμως, ἀφοῦ ἐμελέτησαν καλῶς τὸ ζήτημα καὶ συνεβουλεύθησαν ἀλλήλους, ἀνεγνώρισαν ὅτι ὁ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης

βίος τοῦ Μαυρικίου, οὐδόλως ἦτο δικσκεδαστικὸς οὐδὲ γόνιμος καὶ ὅτι δὲν ἦτο ἀπορίας ἄξιον ἐὰν νέος εἰκοσαετὴς δὲν ἠδύνατο νὰ προσηλωθῇ καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν γλυπτικήν. Τοιαύτη ἦτο ἡ γνώμη τῆς μαρκησίας, ἣν ἠσπάσθη ἐπὶ τέλους καὶ ὁ ἱππότης. Ἀλλὰ τί ποιητέον; Ἔγινε κατ' ἀρχὰς λόγος περὶ γάμου, ἀλλὰ τὸ φάρμακον τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς πολὺ σφοδρόν, ἡ δὲ μαρκησία παρετήρησεν ὅτι οἱ ἄνδρες δὲν ἐνυμφεύοντο πλέον εἰς ἡλικίαν εἴκοσιν ἐτῶν καὶ ὅτι ὁ γάμος ἀντιστρόφως τῶν ἄλλοτε γινομένων, ἦτο τοῦ λοιποῦ τέλος μᾶλλον ἢ ἀρχή. Ἐπὶ τέλους ἀπεφασίσθη μετὰ ὥριμον σκέψιν, ὅτι ὁ Μαυρίκιος ἔπρεπε νὰ περιέλθῃ ἐπὶ δύω ἢ τρία ἔτη, τοὺς Παρισίους κατὰ πρῶτον, ἔπειτα δὲ τὴν Γερμανίαν ἢ τὴν Ἰταλίαν, κατ' ἀρέσκειαν, ὅπως συμπληρώσῃ τὴν ἀνατροφήν του γνωρίζων κατὰ βάθος τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα. Τὸ πρόγραμμα τοῦτο ὡμοίαζεν ἐν τῇ ἀοριστίᾳ του, τὰ πλεῖστα προγράμματα, τὰ ὁποῖα χαράττουσι κατ' ἔτος οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις πρὶν ἢ παραδώσωσι τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἀχαλινώτους καὶ ἐλευθέρους εἰς τὸν Παρισινὸν βίον.

Μετ' οὐ πολὺν χρόνον, ἓν ἔτος ἀκριβῶς μετὰ τὴν ἔλευσιν τῆς Μαγδαληνῆς, ὁ ἱππότης συνωμίλει μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς μαρκησίας ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Βαλτραβέρ. Ὁ ἵππος, ὅστις ἔμελλε νὰ φέρῃ τὸν Μαυρίκιον εἰς τὴν πόλιν, ἔνθα διήρχετο τὸ λεωφορεῖον, περιέμενεν ἕτοιμος ἐμπρὸς τῆς κλίμακος, εἶχεν ἔλθει δὲ ἡ ὥρα τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ. Αἱ ἀναχωρήσεις ἔχουσιν ἀείποτε θλιβερόν τι καὶ συγκινητικόν. Ὁ ἱππότης ἐφαίνετο καταβεβλημένος, ἡ μαρκησία μόλις ἔκρυπτε τὴν συγκίνησίν της, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Μαυρίκιος ἦτο τεταραγμένος, ὅτε δὲ ὁ γέρων πατήρ του τὸν ἐνηγκαλίσθη, ἔκλαυσεν ὡς νὰ ἔβλεπεν αὐτὸν τελευταῖον. Ἡ κυρία de Fresnes τὸν ἐφίλησε τρυφερώτατα, οἱ δὲ ἀρχαῖοι ὑπηρέται τὸν ἠσπάσθησαν καὶ αὐτοὶ ὡς παιδίον.

Ὁ καιρὸς ἐν τούτοις ἠπείγε, καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἀνέβαινεν ἐπὶ τοῦ ἵππου του ὁ Μαυρίκιος ἐνεθυμήθη τὴν Μαγδαληνήν· μὴ βλέπων αὐτήν, προετίθετο νὰ τὴν καλέσῃ, ὅτε ἔμαθεν ὅτι ἐξελθοῦσα τῆς οἰκίας πρό τινων ὡρῶν, δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπανέλθει, παραγγείλας λοιπὸν νὰ τῇ εἴπωσι φιλόφρονάς τινας λόγους ἐκ μέρους του, ἀπεμακρύνθη στρεφόμενος συχνάκις ὅπως χαιρετίσῃ καὶ πάλιν μετὰ συγκινήσεως τὰ ἀγαπητὰ ὄντα, τὰ ὁποῖα ἐγκατέλειπεν. Ἀφικνούμενος εἰς τὴν θύραν τοῦ κήπου, ἐδίστασεν ἐπὶ στιγμὴν πρὶν ἢ ἐξέλθῃ αὐτῆς ὡς διστάζει ὁ ἀετιδεὺς ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς φωλεᾶς πρὶν ἢ πετάξῃ εἰς τὸν αἰθέρα. Ἐνεθυμήθη τὰς εὐτυχεῖς ἡμέρας, ἃς εἶχε διέλθει ἐν τῷ πατρικῷ μεγάρῳ ἀπολαύων τῶν φροντίδων τῆς μαρκησίας καὶ τῆς τρυφερᾶς τοῦ πατρός του στοργῆς, τῷ ἐφάνη δὲ ὅτι ἔβλεπε μεταξὺ τῶν κινουμένων φύλλων τὸ χάριεν φάσμα τῶν παιδικῶν του χρόνων, τὸ ὁποῖον τὸν ἠτένιζε μετὰ θλίψεως καὶ προσεπάθει νὰ τὸν κρατήσῃ, τῷ ἐφάνη ὅτι ἤκουε φωνὴν γλυκεῖαν λέγουσαν αὐτῷ: Ἀγνώμων, ποῦ ἀπέρχεσαι; Ἡ καρδία του ἐταράχθη, δάκρυα δὲ ἔβρεξαν τοὺς ὀφθαλμούς του, ἀλλ' ἡ εἱμαρμένη ὑπερίσχυσε καὶ ὁ Μαυρίκιος εἰσῆλθεν εἰς τὸ δάσος, δι' οὗ ἔπρεπε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πόλιν.

Προχωρήσας ὀλίγον εἶδεν αἴφνης εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν εἰς ἣν εἶχεν ἀπαντήσει αὐτὴν πρὸ ἑνὸς ἔτους, τὴν Μαγδαληνὴν καθημένην καὶ ῥεμβάζουσαν. Ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, δὲν ἤκουσε τὰ βήματα τοῦ ἵππου ἐπὶ τῆς χλόης, ἀνυψοῦσα δὲ τοὺς ὀφθαλμούς, εἶδε τὸν ἐξάδελφόν της θεωροῦντα αὐτήν. Ἦτο ἡ αὐτὴ εἰκὼν καὶ τὸ αὐτὸ περιθώριον, οὐδεμία εἶχε ἐπέλθει μεταβολή, πλήν, ἀντὶ κορασίδος μὴ ἀνεπτυγμένης ἔτι, ἰσχνῆς καὶ φιλασθένου οὐδ' ἐχούσης καλλονήν τινα ἢ χάριτα, ὑπῆρχε σήμερον λευκὴ μορφή, περὶ ἣν ἵπτατο ἤδη τὸ ξανθὸν σμῆνος τῶν γλυκέων τῆς νεότητος ὀνείρων. Δὲν ἦτο ἤδη ἄνθος ἀνοικτόν, ἀλλὰ κάλυξ ἡμίκλειστος, δὲν ἦτο πρωΐα, ἀλλ' ἡ ἠὼς ὑπέφωσκε καὶ ἡ φύσις ἐφρύαττεν ἤδη ὑπὸ τοὺς πρώτους τοῦ φωτὸς ἀσπασμούς. Ὁ Μαυρίκιος κατέβη τοῦ ἵππου του, ἐφίλησεν ἐσπευσμένως τὴν ἐξαδέλφην του καὶ ἱππεύσας πάλιν ἀπεμακρύνθη μὴ βλέπων ὅτι ὀπίσω του ἔμενεν ἡ εὐτυχία.

Ἀφοῦ ἔγινεν ἄφαντος, ἡ Μαγδαληνὴ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἔπαυλιν, ὅταν δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, ὁ ἱππότης ἐκάθητο μόνος παρὰ τὴν ἔρημον αὐτοῦ ἑστίαν. Πλησιάσασα, ἐθεώρησεν ἐπί τινας στιγμὰς σιωπηλῶς τὸν γέροντα.

— Πάτερ, εἶπεν ἐπὶ τέλους, κλίνουσα πρὸς αὐτὸν τὴν ξανθήν της κεφαλήν, πάτερ σοὶ μένει ἡ θυγάτηρ σου.

Ὁ ἱππότης ἐμειδίασε καὶ τὴν περιέπτυξεν εἰς τὰς ἀγκάλας του.

[Ἕπεται συνέχεια] ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ.

ΕΦΕΥΡΕΤΟΥ ΑΤΥΧΙΑΙ

Ο ΡΕΣΣΕΛ

καὶ τὰ ἑλικοκίνητα ἀτμόπλοια

[Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ]

«Λέγε μοι τὴν ἀλήθειαν: τίς εἶνε μεγαλήτερος, ὁ Κορνήλιος ἢ ὁ Ῥακίνας;» ἠρώτα ποτὲ Λουδοβῖκος ὁ ΙΔ' τὸν δεινὸν κριτικὸν Βοαλώ.— «Μεγαλειότατε, ἄφετε, πρὸς Θεοῦ, αὐτοὺς τοὺς πλαστοὺς Ῥωμαίους καὶ Ἕλληνας. Ὁ Μολλιέρος ὑπερέχει ἀμφοτέρων καὶ θέλει ἐπιζήσει πάντων ἡμῶν, ἴσως δὲ καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς γαλλικῆς γλώσσης» ὑπῆρξεν ἡ ἀπάντησις.

Ὁ βασιλεὺς ἀνέκραξεν ἔκθαμβος:—«Πῶς; αὐτὸς ὁ κοινὸς γελωτοποιός μου, ὁ παίζων πρόσωπα ὑπηρετῶν καὶ δερόμενος καθημερινῶς ἐπὶ τῆς σκηνῆς, θορυβωδῶς ἐπευφημοῦντος τοῦ ὄχλου ἐν τῷ ὑπερώῳ; Ἀλλ' ἀφοῦ μοὶ τὸ λέγεις

σύ, ὁ κράτιστος τῶν κριτικῶν, ἂς τὸ πιστεύσω, ἂν καὶ οὔτε τὸ εἶχά ποτε φαντασθῆ.» Παρομοίαν θὰ ᾐσθάνετο ἔκπληξιν ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Φραγκῖσκος ἂν τῷ ἔλεγέ τις ὅτι πλὴν αὐτοῦ καὶ τῶν δύο στρατηλατῶν του, τοῦ Ἀρχιδουκὸς Καρόλου καὶ τοῦ πρίγκιπος Σφάρτσεμπεργ, μόνος ὁ ἐφευρὼν τὴν Ἀρχιμηδιακὴν ἕλικα θέλει τιμηθῆ ἐν Βιέννῃ διὰ χαλκοῦ ἀνδριάντος· ἢ μᾶλλον ὅτι ἀφ' ὅλης ἐκείνης τῆς συγχρόνου αὐτῷ ἐποχῆς οὐδὲν ἄλλο θὰ διεσώζετο μέγα ὄνομα ἢ τὸ τοῦ *Ἰωσὴφ Ῥέσσελ*. «Ὁ καλλιγράφος μου, ὁ δασονόμος μου, ἐκεῖνος μεγαλήτερος τῶν πριγκίπων-στραταρχῶν μου! Φεῦ! οἱ ἔσχατοι γενήσονται ὄντως πρῶτοι, ἐφ' ὅσον ἐξκολουθεῖ στρεφομένη ἡ γῆ!» Τοιαῦτα καὶ ἄλλα θ' ἀνεφώνει ἴσως ὁ Καῖσαρ, οἱ λόγοι του ὅμως δὲν θὰ κατώρθουν νὰ μεταβάλωσι τῶν πραγμάτων τὴν κατάστασιν.

Πόσον γοργῶς πετᾷ ἐκ τῶν νεωρείων εἰς τοῦ λιμένος τὰ ὕδατα, τὸ ἀλλόκοτον *Γλαυκίδιον* (La Civetta) τὸ ὑπὸ τοῦ δασονόμου Ῥέσσελ ναυπηγηθέν! Οἱ ἐν τῷ λιμένι, ὡς κεχηνότες θεώμενοι Τεργεσταῖοι ἐψιθύριζον: «Μήπως λοιπὸν ὁ τρελὸς αὐτὸς ἐπιτύχῃ εἰς τ' ἀθυρμάτιά του καὶ ἀναγραφῇ εἰς τὴν ἱστορίαν αὕτη ἡ ἡμέρα, ἡ 5 Αὐγούστου 1829; Ὁ καπνώδης θύσανος καὶ ἡ ἔλλειψις ἱστίων δίδουσι τῷ πλοιαρίῳ ἀτμοκινήτου ὄψιν· ἀλλὰ πῶς; τὰ ἀτμόπλοια μακρόθεν διακρίνει τις ἐκ τῶν ταρασσομένων δύο στρογγύλων ποδῶν αὐτῶν, τῶν πελωρίων ἐκείνων πτερυγοφόρων τροχῶν, τοῦ τύπου ὃν τοῖς προσῆψε πρῶτος ὁ Ῥοβέρτος Φούλτων ἐν τῷ λιμένι τῆς Νέας Ὑόρκης κατὰ τὸ 1807, τοῦτο ὅμως τὸ καρύου κέλυφος ὡς θαλάσσιος ὄρις διολισθαίνει, οὐδὲν τῶν κινούντων αὐτὸ μηχανημάτων ἔχον ὁρατόν.» Μεταξὺ δὲ τῶν ἀδολεσχιῶν τοῦ ὄχλου ἀνεμίγνυεν ὁ τεχνίτης ἐμπειροπράγμων τὴν σοβαράν του κρίσιν καὶ τοὺς ὑπολογισμούς, λέγων: «Ἡ Civetta ἔχει 60 ποδῶν μῆκος, 11 ποδῶν εὖρος καὶ ὕψος 6 ποδῶν· ἡ ἕλιξ ἔχει 5 ποδῶν ἔντασιν καὶ 45 μοιρῶν κλίσιν· ἡ ἀτμομηχανὴ εἶνε σμικροτάτη, μόλις 6 ἵππων δυνάμεως· καὶ ὅμως τὸ πλοιάριον διανύει ἥμισυ μίλλιον κατὰ πέντε λεπτά, ἤτοι 6 μίλλια ἐντὸς μιᾶς ὥρας· ἐνισχυομένης τῆς μηχανῆς τὸ πλοῖον ῥαδίως ἀποκτᾷ ταχύτητα 10 μιλλίων καθ' ὥραν, προσλαμβανομένης δὲ τῆς ἰσχυροτέρας τῶν ἀτμομηχανῶν ἡ ταχύτης εἰμπορεῖ ν' αὐξήσῃ μέχρι 15, μέχρι 17 μάλιστα μιλλίων καθ' ὥραν—τηλικοῦντον δ' ἀποτέλεσμα οὐδὲ τὸ τελειότερον φουλτωνικὸν τροχοφόρον δύναται νὰ προσαγάγῃ. *Νῦν* λοιπὸν καὶ οὐχὶ *πρότερον* εὗρεν ἡ ἀνθρωπότης τὸ κατάλληλον μέσον ἵνα δεσπόζῃ τῶν θαλασσῶν!»

Ναπολέων ὁ Α' περιεφρόνησε τὸ ἀτμοκίνητον ὅτε, κατὰ τὸ 1804, στρατοπεδεύων ἐν Βουλώνῃ καὶ διαβουλευόμενος ἀπόβασιν εἰς τὰς Ἀγγλικὰς ἀκτὰς ἔλαβε παρὰ τοῦ Φούλτωνος τὸ πρῶτον πρόπλασμα τοῦ τροχοφόρου· δὲν ἐπλανᾶτο ὅμως καὶ πολὺ ἀπολακτίσας τὴν νέαν ἐφεύρεσιν. Θύελλά τις, εἷς σκόπελος, εὔστοχός τις βολὴ κανονίου ἀφαρπάζουσα μίαν πτέρυγα ἤθελε θέσει εἰς ἀπομαχίαν τὸ ὅλον σκάφος, παρεμφερὲς ἀνθρώπῳ ἀναπήρῳ. Ὁ καλλιτέχνης ἐκεῖνος τοῦ πυροβολικοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ προσοικειωθῇ πρὸς τὴν μεγάλην τροχοφόρον κιβωτόν, ἥτις καθίστα ἄχρηστον ὅλον τὸ μέσον σκάφος, ἔνθα πρὶν τρεῖς ὅλαι ἀλλεπάλληλοι στέγαι ἔβριθον τηλεβόλων, τὰ μάλιστα συντελοῦσαι εἰς τὰς ναυμαχίας, νῦν δέ, ἕνεκα τῶν τροχῶν, μόνον ἐν τῇ πρῴρᾳ καὶ τῇ πρύμνᾳ ἔμενε χῶρος διὰ τὰ τηλεβόλα· ἀλλ' ὅταν τὸ πολεμικὸν πλοῖον δὲν ἔχει ἐλευθέρας ὁλοκλήρους τὰς πλευρὰς αὐτοῦ καὶ ἀδυνατεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ ἀπὸ τοῦ ἐχθρικοῦ πυρὸς τὸν κινητήριον μηχανισμὸν καταντᾷ ἀνάξιον λόγου. Ταύτην τὴν γνώμην τοῦ κραταιοτέρου ἐμπειροπολέμου νοῦ πάντων τῶν αἰώνων ἐπεκύρωσεν ὁ δεκαεννεαετὴς σπουδαστὴς Ῥέσσελ, ὅτε τὸ πρῶτον ἠτένισε τὸ ἰχνογράφημα τοῦ τροχοφόρου, τοῦ ὀγδόου τούτου θαύματος τοῦ κόσμου.

Ὁ Φούλτων ὡς δοῦλος ἠκολούθησε τὴν φύσιν· ἐπειδὴ παρὰ παντὶ θηρίῳ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης προεξέχουσι τὰ τῆς κινήσεως ὄργανα ἐκτὸς τοῦ σώματος, κατεσκεύασε καὶ αὐτὸς τοὺς δύο τροχοὺς προεκβεβλημένους ἐκτὸς τοῦ σώματος τοῦ σκάφους. Ὁ Ῥέσσελ ὅμως ἐφεῦρε τὸ ἀντιφάρμακον· ἀπὸ τοῦ μέσου σκάφους μετέθηκε τὸν μηχανισμὸν τῆς κινήσεως εἰς τὴν πρύμναν, ἐγγὺς τῷ πηδαλίῳ· ἐγκρύψας δ' αὐτὸν εἰς τὸ κύτος διεφύλαξεν ἀπό τε τῆς ὁρμῆς τῶν κυμάτων καὶ τῶν τηλεβόλων τοῦ ἐχθροῦ. Αἱ ἄοπλοι πρὶν πλευραί, παρ' αἷς ἐστρέφοντο οἱ πελώριοι τροχοί, ἐξωπλίσθησαν αὖθις καθ' ὅλον τὸ μῆκός των διὰ τηλεβόλων, κατὰ τὴν παλαιὰν μέθοδον τῶν ἱστιοφόρων. Ὄργανον δὲ κινητήριον ἦν ἡ ἀρχιμηδιακὴ ἕλιξ, τὴν ὁποίαν προηγουμένως εἶχε πειραθῆ νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς κυβέρνησιν τοῦ ἀεροστάτου· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἀπέτυχεν, ἐν δὲ τῷ ὕδατι ἐστέφθη ὑπὸ ἐπιτυχίας, καθότι τὸ ὑγρὸν στοιχεῖον παρεῖχε τὸ πλεονέκτημα ὅτι ἐχρησίμευεν ὡς περικόχλιον. Εἰς κοχλίας προσηρμοσμένος ἐν ἰδιαιτέρῳ θαλάμῳ, ἐπιφυλαχθέντι ἐντὸς τοῦ κύτους, καὶ μία ἀτμομηχανὴ κινοῦσα περιστροφικῶς τὸν κοχλίαν τοῦτον ἤρκουν ἵν' ἀποτελέσουν ἁπλούστατον ἅμα καὶ ἀξιολογώτατον κινητήριον μηχάνημα. Οὕτω δι' ἑνὸς ἅλματος εἰσεπήδησεν ὁ Ῥέσσελ ἐντὸς τῆς χορείας τῶν διαπρεπεστέρων τεχνητῶν τῶν κατεργαζομένων τὸν χῶρον καὶ τὸν χρόνον. Τὸ τοῦ σπουδαστοῦ ὄνειρον ἐγένετο πρᾶγμα σήμερον· πρὸς ζωγρηθέντα ἀγριάνθρωπον, ὅστις ᾐσθάνθη τέλος τὸν χαλινὸν καὶ τοὺς πτερνιστῆρας τοῦ δαμάσαντος, ὅμοιος ὁ δεσμώτης ὠκεανὸς ἔφερε τὸ πρῶτον ἑλικοκίνητον πλοῖον πανταχόσε, ὅπου ἂν τοῦτο ἐβούλετο.

Πολλὰς πικρίας κατέπιεν ὁ Ῥέσσελ μέχρις οὗ ἡ ἰδέα αὐτοῦ καταγάγῃ τὸν ἐνεστῶτα θρίαμβον· γόνος ἦν πτωχοῦ Γερμανοῦ, μεταναστεύσαντος ἐκ Σαξωνίας εἰς Χρουδὶμ τῆς Βοημίας, ἔκλινεν ἰδίως πρὸς τὰς φυσικὰς σπουδὰς καὶ ἐφοίτα, ἀπὸ τοῦ 1809 μέχρι τοῦ 1811, εἰς τὴν ἐν Βούδβαϊς σχολὴν τοῦ πυροβολικοῦ, ἔνθα προσεκτήσατο ἱκανὰς μαθηματικὰς γνώσεις καὶ σπανίαν δεξιότητα περὶ τὴν ἰχνογραφίαν καὶ καλλιγραφίαν. Κατὰ τὸ 1812 ἐπεσκέψατο τὸ πανεπιστήμιον τῆς Λειψίας, ὅπερ οὐδόλως ἐκορέννυει τὴν ἄσβεστον δίψαν πρὸς τὴν μηχανικήν, τὴν φυσικὴν καὶ τὴν χημείαν. Πολυτεχνικὴ σχολὴ δὲν ὑπῆρχε τότε, τὸ μόνον δ' ἐκπαιδευτήριον ὅπερ ἱκανοποιεῖ πως τὴν πρὸς τὸ φυσιοδιφεῖν ροπήν του ἦν ἡ ἐν Μαριαβροὺν δασονομικὴ σχολή· δυστυχῶς πᾶσαι αἱ ἐν αὐτῇ δημόσιαι ὑποτροφίαι ἦσαν κατειλημμέναι, ὁ δὲ Ῥέσσελ πτωχός. Δύο ὅμως ἰχνογραφίαι ἂς καλλιτεχνικώτατα ἐξειργάσατο εἰς μέγεθος κοινοῦ ταλήρου καὶ ἡ θαυμασία καλλιγραφία του περιῆψον αὐτῷ τὴν εὔνοιαν τοῦ Αὐτοκράτορος Φραγκίσκου, ἐκθύμου τῶν μικροτεχνημάτων λάτρου, ὅστις τῷ ἐπεδαψίλευσεν ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου βαλαντίου τὰ διὰ τὴν ὑποτροφίαν τοῦ Μαριαβροὺν χρήματα. Ἐν τῇ δασονομικῇ ταύτῃ Ἀκαδημίᾳ ὁ Ῥέσσελ προήχθη πάραυτα εἰς βοηθὸν τῶν καθηγητῶν του, οἵτινες μετ' οὐ πολὺ ὡμολόγησαν ὅτι οὐδὲν ἔχουσι πλέον ἵνα τὸν διδάξωσιν. Ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1817 διωρίσθη δασονόμος ἐν Κραΐ μετὰ ἐτησίου μισθοῦ 700 φλωρινίων, τὸν ὁποῖον καθ' ὅλην τὴν τεσσαρακονταετῆ μακρὰν αὐτοῦ ὑπηρεσίαν δὲν κατώρθωσε σχεδὸν ποσῶς νὰ περισσεύσῃ. Καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα ἐτήρει μυστικὸν ὡς κακούργημα τὸ περὶ ἑλικοκινήτου σκάφους σχέδιόν του, καθότι ἠδύνατό τις νὰ καταστραφῇ τότε ἐν Αὐστρίᾳ ἂν τυχὸν διεφημίζετο ὡς νεωτερίζων, ἐφευρετής, διωρθωτὴς τοῦ κόσμου. Ὅτε ὁ Ἄγγλος πρεσβευτὴς ἐπαρουσίασεν εἰς τὴν Βιενναίαν αὐλὴν τὸν κλεινὸν χημικὸν Οὔμφρεῦ Δάβυ, λέγων: «Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐξήγειρεν ἐπανάστασιν ἐν τῇ χημείᾳ» ἔστρεψαν αὐτῷ ἀμέσως τὰ νῶτα, ἀπαντήσαντες: «Δὲν εἴμεθα φίλοι τῶν ἐπαναστατῶν.» Ἔθος κυβερνητικὸν ἐπεκράτει ὅπως προσλαμβάνωνται εἰς τὰς θέσεις οὐχὶ πεπαιδευμένοι ἄνδρες ἀλλὰ πιστοὶ ὑπήκοοι. Κατὰ τὸ 1821 μετετέθη εἰς Τεργέστην ὁ Ῥέσσελ ὡς «δασονόμος τοῦ ναυτικοῦ,» ἔργον ἔχων νὰ περιέρχηται τὰ ὑψίδενδρα δάση καὶ νὰ ἐκλέγῃ τὰ καλὴν ξυλείαν διὰ τὴν ναυπηγίαν παρέχοντα στελέχη· διὰ τοῦ βαναύσου τούτου ἐπαγγέλματος ὁ ἐργαζόμενος δασονόμος ἔσωσεν ἀπὸ τοῦ ἐκ πείνης θανάτου τὸν ἐκγενετῆς μηχανικόν· μὴ δυνάμενος δ' ἐνώπιον τοῦ θεάματος τῆς θαλάσσης νὰ κρύπτῃ περιπλέον ἐντὸς ἑαυτοῦ τὸ σχέδιόν του προέβη εἰς τὴν ἐφαρμογήν.

Ἅμα ἀφικόμενος εἰς Τεργέστην ἐπορεύθη πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ μικροῦ τροχοφόρου, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Ἄγγλος ἐργολάβος Μοργὰν εἶχεν ἀποκλειστικὸν προνόμιον ἵνα ἐκτελῇ τοὺς μεταξὺ Τεργέστης καὶ Βενετίας πλόας. Τὰ ἐλαττώματα τοῦ πλοίου τούτου κατεδείχθησαν πολλῷ σημαντικώτερα ἐν τῇ πράξει ἢ ὅσον ἐννόησεν ὁ Ῥέσσελ ἐν τῇ θεωρίᾳ· ἐν κλυδωνιζομένῃ θαλάσσῃ ὁ εἷς τῶν τροχῶν περιεστρέφετο ὑψηλὰ ἐν τῇ ἀέρι, ὁ δ' ἕτερος κατεθάπτετο ἐντὸς τοῦ ὕδατος καὶ ἐκώλυε τὸν πλοῦν· τοιουτοτρόπως τὸ πλοῖον δὲν ἠδύνατο νὰ προχωρῇ ἢ μόνον ἐν λείᾳ θαλάσσῃ, ἀλλὰ καὶ τότε ὁ ἐκ τῆς ἀτμομηχανῆς παραγόμενος ὑπέρμετρος καύσων καθίστα τόσον ἀνιαρὰν τὴν διαμονὴν ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ, ὥστε οἱ πλειότεροι θαλασσοπόροι προὐτίμων τὰ ἱστιοφόρα, ὁ δὲ ἐπιχειρηματίας Μοργὰν ἔπασχεν οὐ σμικρὰς ζημίας. Μεθ' ὅλα ταῦτα ὁ ἐμπορικὸς κόσμος τῆς Τεργέστης ἐδυστρόπει νὰ παραδεχθῇ τὰ πλεονεκτήματα τῆς νέας ἐφευρέσεως, μόλις δὲ τῷ 1826 δύο ἔμποροι ἔστερξαν ἵνα παράσχωσι τῷ Ῥέσσελ τὰ πρὸς ἀγορὰν τοῦ κοχλίου ἀπαιτούμενα 60 φλωρίνια· ὁ ἀγορασθεὶς κοχλίας προσεδέθη στερρῶς ἐπὶ μικρᾶς λέμβου, περιέστρεφε δ' αὐτὸν οὐχὶ ἀτμοκίνητος μηχανὴ ἀλλ' ἁπλούστατα οἱ στιβαροὶ βραχίονες δύο ἐργατῶν· μολονότι δὲ καὶ δι' αὐτοῦ ἔτι τοῦ ἀρχεγόνου μέσου τελεία ἐπιτυχία ἔστεψε τὸ πείραμα οἱ αὐστριακοὶ βιομήχανοι τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἐδίσταζον νὰ πεισθῶσιν ὅτι ἂν ἀντὶ τῶν δύο ἐργατῶν κινῇ τὸν κοχλίαν ἰσχυρά τις ἀτμομηχανὴ δύναται νὰ ἑκατονταπλασιασθῇ τὸ ἤδη ἐπιτευχθὲν εὐάρεστον ἀποτέλεσμα. Δύο ὁλόκληρα ἔτη παρῆλθον μέχρις οὗ ὁ πλούσιος ἔμπορος Ὀκτάβιος Φοντάνας συγκατανεύσῃ ν' ἀγοράσῃ ἐξ ἰδίων του εὐτελεστάτην ἀτμομηχανὴν 6 ἵππων δυνάμεως, σκοπῶν ἵνα καὶ αὐτὸς νέμηται τὴν προσοδοφόρον γραμμὴν μεταξὺ τῆς Τεργέστης καὶ Βενετίας· ματαίους ὅμως κόπους κατέβαλεν ὁ Ῥέσσελ ἵνα τῷ χωρέσῃ εἰς τὴν κεφαλὴν ὅτι μεγαλητέρα μηχανὴ θ' ἀπήνεγκε λιπαρότερα κέρδη· ὁ Ὀκτάβιος δὲν ἤρχετο εἰς τοιαῦτα ἀνδραγαθήματα!

Πάσας ταύτας τοῦ ἐφευρετοῦ τὰς ἀνίας παρέδωκεν εἰς λήθην ἡ μόνη ἡμέρα τῆς 5ης Αὐγούστου 1826· πόσον γοργῶς, ὡς βέλος ταχύ, ἐπέτα τὸ *Γλαυκίδιον* καὶ μὲ ἐκείνην ἔτι τὴν ἀτελεστάτην μηχανήν, τῆς 6 ἵππων δυνάμεως! Πόσον ἐνθουσιωδῶς ἐπευφήμουν οἱ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος αὐτοῦ βαίνοντες 40 προσκεκλημένοι, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀσφαλιστὴς Βρούκ, ὁ μετὰ ταῦτα ὑπουργὸς γενόμενος! Μόνον ὁ ἐργολάβος Φοντάνας εἶνε δυσηρεστημένος καὶ μεμψιμοιρεῖ ὅτι θέλει παραιτηθῇ τῆς ἐπιχειρήσεως· διατί ἆρά γε τοῦτο πάλιν τώρα ὅτε ἐπέτυχε τὸ πείραμα;

Διότι ὁ Ἄγγλος ἐργολάβος πεισματωδῶς ἐπέμενεν εἰς τὸ ξηρὸν γράμμα τοῦ προνομίου, δι' οὗ εἰς μόνον αὐτὸν εἶχε παραχωρηθῆ ἡ γραμμὴ Τεργέστης καὶ Βενετίας. Ἐν τούτοις ὁ Ῥέσσελ προστάτην ἔχων τὸν δικαστὴν κόμητα Σκαράου, κατώρθωσε ὅπως εἰς τὸ προνόμιον τοῦ Ἄγγλου δοθῆ ἡ ἑπομένη ἔννοια: ὅτι οὗτος μὲν δικαιοῦται ἵνα ἐκτελῆ *τακτικῶς* τοὺς πλόας, ἄλλος τις ὅμως δύναται νὰ λάβῃ προνόμιον, ἵνα ἐκτελῆ *ἐκτάκτως*. Ἀλλ' ὁ εὐγενὴς δικαστής, ὑπὸ πατριωτικῆς ὁρμῆς ἀγόμενος ἀπήτησεν ὡς ἀμοιβὴν τῆς σολωμονικῆς ἀποφάσεώς του ἵνα ἡ μηχανὴ κατασκευασθῆ ἐν αὐστριακῷ ἐργοστασίῳ «ὅπως τὸ σύνολον ἦ ἐγχωρία βιομηχανία.» Ὁ Ῥέσσελ γινώσκων τὰς ἀτελείας τῶν αὐστριακῶν μηχανῶν ἐζήτει Ἀγγλικήν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους, φοβηθεὶς μὴ δυσαρεστήσῃ τὸν πανίσχυρον προστάτην του ἐδέχθη τὸ προϊὸν στυριακοῦ τινος σιδηρουργείου. Ἡ Civetta ἔλαβεν οὕτω μηχανὴν αὐστριακήν· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὰ πάντα ἔβαινον κατ' εὐχήν, τὸ δὲ πλοιάριον ὡς δελφὶν ἔσχιζε τοῦ Ἀδρίου τὰ κύματα, ἀλλ' αἴφνης μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἔστη ἐν μέσῳ πλῷ, καθότι εἷς τῶν σωλήνων τῆς μηχανῆς, ἕνεκεν ἀβελτηρίας τῆς κατασκευῆς, ἐτάκη. Ὁ ἐργολάβος ἐπιζητῶν ἀφορμὴν ἵν' ἀπαλλαγῆ τῶν ὑποχρεώσεών του, κηρύττει ἀμέσως ἀποτυχοῦσαν ὅλην τὴν ἐπιχείρησιν· ὁ δὲ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας ἀπαγορεύει τοῦ λοιποῦ τοὺς πλόας λέγων ὅτι ἡ μηχανὴ δὲν παρέχει τὴν προσήκουσαν ἀσφάλειαν εἰς τὸ δημόσιον.

Ὁ Ῥέσσελ πεποιθὼς εἰς τῆς ἐφευρέσεώς του τὴν ἐντέλειαν ἐνήγαγε τὸν Φοντάναν ὡς παραβιάσαντα τὸ συμβόλαιον· καὶ ἐν μὲν τῷ Πρωτοδικείῳ κατεδικάσθη, ὅτε δὲ ὁ ἐν Βιέννῃ Ἄρειος Πάγος ἐξήνεγκε τὴν ἀπόφασιν εἶχεν ἀποθάνει ὁ Φοντάνας· ὁ δὲ σκαιὸς προστάτης τοῦ Ῥέσσελ κόμης Σκαράου, ἀποσταλεὶς ὡς Πρέσβυς εἰς Φλωρεντίαν ἐλησμόνησεν ὁλοτελῶς τὸν προστατευόμενον αὐτοῦ καὶ ἡ ἀστυνομία εὗρε καιρὸν ἵνα κηρύξῃ ἀποσβεσθὲν τὸ προνόμιον, ὡς δῆθεν μὴ ἐξασκηθέν, ἐνῷ αὐτὴ ἡ ἰδία τὸ εἶχεν ἀπαγορεύσει. Καὶ οὕτως ἠναγκάσθη ὁ Ῥέσσελ νὰ συμβιβασθῆ ὅπως ἠδύνατο μετὰ τῶν κληρονόμων τοῦ Φοντάνα τῷ 1834· τὸ σκάφος τῆς Civetta σαπὲν μετεβλήθη εἰς καύσιμον ξυλικήν, ἡ δὲ μηχανὴ καὶ ἡ ἕλιξ ἐρρίφθησαν εἰς τὸν σωρὸν τῶν ἀχρήστων σιδήρων. Ὁ ἀτυχὴς Ῥέσσελ μετὰ πολλὰ ἔτη, ὅτε τὰ πελώρια ἑλικοκίνητα πολεμικὰ διέπλεον πανταχόθεν τὰ πελάγη, ἔγραφε μετὰ πικρίας πρὸς τὸν Ἀρχιδοῦκα Μάξ: « ..Τοιοῦτο τραγικὸν τέλος ἔλαβεν ἐν αὐτῇ τῇ πατρίδι της ἡ ἰδία ἕλιξ, ἥτις θαυματουργεῖ σήμερον οὐ μόνον ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ καισαροβασιλικῷ ναυτικῷ· οὔτε ὁ ἐφευρετής, οὔτε ἡ πατρὶς ἐδοξάσθησαν δι' αὐτῆς, ἡ δὲ ἀλήθεια τῆς ἱστορίας διεστράφη». Οὕτω λοιπὸν τὸ Ἀρχιμηδιακὸν ἀτμόπλοιον ἔσχεν οἰκτρὰν ἀποτυχίαν κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ δοκιμήν, τῇ 5 Αὐγούστου 1829, ἀπαραλλάκτως ὡς ὁ «Μισάνθρωπος» καὶ ὁ «Φιλάργυρος» τοῦ Μολιέρου, ἔργα ἅπερ ἀπέτυχον κατὰ τὴν πρώτην ἀπόπειραν, ἵνα μείνωσιν ἀθάνατα ἐν τῷ μέλλοντι . . .

Ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ὁ ἐπὶ τῶν προνομίων πράκτωρ Μπάουερ, ἐφοδιασθεὶς διὰ τῶν προσαπαιτουμένων ἰχνογραφημάτων καὶ σχεδίων τῆς νέας ἕλικος, ἅπερ ἐννοεῖται ὅτι ἔλαβε παρὰ τοῦ Ῥέσσελ ἐπορεύθη εἰς Ἀγγλίαν καὶ ἤρξατο ἐργαζόμενος. Ὁ Ῥέσσελ οὐδὲν πλέον ἤκουσε περὶ αὐτοῦ· ἡ ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ λαῶν ἦν χαλαροτάτη τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, διότι οὔτε σιδηρόδρομοι, οὔτε τηλέγραφοι ὑπῆρχον, ξέναι δὲ ἐφημερίδες δὲν ἀφικνοῦντο μέχρις Αὐστρίας καὶ αἱ ἰδιωτικαὶ ἐπιστολαὶ παρέπιπτον. Ἡμέραν τινὰ τοῦ 1840 ὅλος ὁ τῆς Τεργέστης πληθυσμὸς συνέρρεεν εἰς τὴν προκυμαίαν ὅπως θαυμάσῃ καινοφανές τι πλοῖον, φέρον ἀγγλικὴν σημαίαν· καπνοδόχη ἐκπέμπουσα καπνὸν καὶ ἀπουσία ἱστίων ἐμαρτύρουν ὅτι ἦτον ἀτμοκίνητον καὶ ὅμως δὲν εἶχε τροχούς, ἔφερε δὲ τὸν αὐτὸν ἀπαράλλακτον τύπον, ὃν εἶχε δώσει εἰς τὸ ἀτμόπλοιόν του ὁ δασονόμος Ῥέσσελ. Ἐφευρετὴς τοῦ νέου πλοίου ἐλέγετο κάποιος Ἄγγλος Σμίθ, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ δὲν ἐπίστευον πολὺ εἰς τὸ γνήσιον τῆς ἐφευρέσεώς του· πράγματι ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπεδείχθη ὅτι ὁ Σμὶθ οὗτος κατεσκεύασε τὴν μηχανήν του ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἰχνογραφημάτων τοῦ ἐργολάβου Μπάουερ. Τὸν μαργαρίτην ὃν ἔρριψε κατὰ γῆς ἡ Αὐστρία, ἔκυψε καὶ συνέλεξεν ἐκ τοῦ βορβόρου ἡ ἀγγλικὴ εὐφυΐα καὶ ἔκρινεν ἄξιον ὅπως προσαρμόσῃ εἰς τὸ λαμπρὸν διάδημα αὐτῆς. Καὶ ὁ μὲν Ῥέσσελ ἀπηνῶς κατεδιώκετο ὑπὸ κακοδαιμονίας, ὁ δὲ Σμὶθ ἦν τὸ εὐνοούμενον τῆς τύχης τέκνον· ῥίψας ἓν βλέμμα εἰς τὰ σχέδια τοῦ Ῥέσσελ ἠννόησε τὸν μηχανισμόν, γενναῖον προστάτην εὗρε πάραυτα τὸν τραπεζίτην Ῥάϊτ, ὅτε δέ, προσδέσας ἐπὶ λέμβου τὸν κοχλίαν, ὃν ἔστρεφον ὡσαύτως δύο ἄνδρες ὡς ἐπὶ τῶν πειραμάτων τοῦ Ῥέσσελ, ἔδειξεν εἰς τὸν λαὸν τὴν νέαν ἐφεύρεσιν ἐσχηματίσθη εὐθὺς μία «Screw compeller company» μετ' ἀφθόνων κεφαλαίων. Ἐν τῇ ἀγγλικῇ χώρᾳ κατέχουσι τὴν τέχνην ὅπως ἐπιδεξίως συλλαμβάνωσι πᾶσαν πηγὴν ὕδατος, ἡ δὲ Αὐστρία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦν ὡσεὶ αὐχμηρὰ γῆ, ἐφ' ἧς ἐξαφανίζεται καὶ αὐτὸς ὁ ὁρμητικώτατος χείμαρρος. Ὁ Σμὶθ ἄλλως δὲν ἠδύνατο νὰ παραβληθῆ τῷ Ῥέσσελ· ἐκεῖνος μὲν δὲν εἶχε νὰ ἐπιδείξῃ οὐδεμίαν ἄλλην ἐπιτυχίαν του ἐν τῇ μηχανικῇ, τοῦ δὲ Ῥέσσελ ὁ ἀκάματος νοῦς ἐκτὸς τῆς ἑλικοκινήτου μηχανῆς ἐγέννησε καὶ πολλὰς ἄλλας ἐφευρέσεις· ἔνιαι τούτων, ὡς ἡ διὰ συμπεπιεσμένου

ἀτμοῦ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία, τὸ σύστημα τῶν ἀτμοκινήτων μύλων εἰσὶ σήμερον κοινῆς χρήσεως· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἰδέα τοῦ νὰ χρησιμοποιηθῆ ἡ ἕλιξ ταὐτοχρόνως καὶ ὡς πηδάλιον εἶνε τῆς κεφαλῆς του γέννημα· δὲν εἶνε δὲ ἄπορον ἂν καὶ αὕτη πραγματοποιηθῆ ἡμέραν τινα.

Τοῦ Σμὶθ μὴ δυνηθέντος ν' ἀποδείξῃ τὸ γνήσιον τῆς ἐφευρέσεώς του ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἔταξε βραβεῖον 20,000 λιρῶν διὰ τὸν πρῶτον ἐπινοήσαντα τὸ μηχάνημα. Ὁ Ῥέσσελ ἀπέδειξε τετραγωνικῶς τὴν προτεραιότητα αὐτοῦ, ἀλλὰ πρὶν ἢ προφθάσῃ ν' ἀκούσῃ τὴν ἀπόφασιν, *ἀπεβίωσε* κατὰ τὸ 1857· τὸ βραβεῖον διεμοιράσθη τότε εἰς πέντε Ἄγγλους, οἱ δὲ κληρονόμοι τοῦ ἀληθοῦς καὶ γνησίου ἐφευρετοῦ οὔτε αὐτὰ τὰ ἐπίσημα ἔγγραφά των κατώρθωσαν νὰ παραλάβωσιν ἀπὸ τῶν βρεττανικῶν δικαστηρίων, διότι, ὡς ἔγραφεν ὁ ἐν Λονδίνῳ αὐστριακὸς πρόξενος, «φαίνεται ὅτι ταῦτα παρέπεσον καὶ ἀπώλοντο». Ὁ δυστυχὴς Γερμανὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὡμοίαζε τὸν μοναχὸν τοῦ μεσαίωνος ὅστις ὤφειλε νὰ ζητήσῃ προηγουμένως ἄδειαν παρὰ τοῦ προϊσταμένου ὅπως δυνηθῆ ν' ἀποθάνῃ! Καὶ οὕτως ὁ μέγας ἐκεῖνος ἐφευρετὴς ἐγεύσατο μέχρι τρυγὸς τῶν πικριῶν τῆς ἀποτυχίας, σχὼν τὴν τύχην τοῦ ἀρχαίου Προμηθέως, τοῦ δεσμευθέντος διότι εὐηργέτησε τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ ἀτμομηχανή, ὡς δοῦλος ὀχληρὸς καὶ ἐπικίνδυνος, πιθανὸν ἡμέραν τινὰ νὰ τεθῆ εἰς ἀχρηστίαν· ἡ εἰς τὸ κύτος ὅμως τοῦ πλοίου, παρὰ τὴν πρύμναν καταβεβυθισμένη ἕλιξ ἔσεται πάντοτε μέσον κινήσεως ἁπλούστατον ἅμα καὶ ἐντελέστατον. Ὡς οἱ δεκαδικοὶ ἀριθμοί, ὡς ἡ τυπογραφικὴ τέχνη οὕτω καὶ αὐτή, ἅπαξ ἐφευρεθεῖσα, ἐγένετο ἀναπαλλοτρίωτον κτῆμα ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος. Τὸν δ' ἐφευρόντα αὐτήν, ὃν περιεφρόνησε καὶ ἐχλεύασεν ἡ ἰδία του πατρίς, δοξάζει νῦν καὶ τιμᾷ ὅλος ὁ πεπολιτισμένος κόσμος, ἐγγράψας τὸ ὄνομά του ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐπιφανεστέρων εὐεργετῶν αὐτοῦ.

Ἐν Κων[πόλει, κατ' Αὔγουστον 1879. Γ. Κατσελιδης.

Οἱ ἀναγινώσκοντες ἐν τῇ Ἑστίᾳ τὰς ἐξαιρέτους «Γνώμας τοῦ Λαροσφουκώ», ἃς τοσοῦτον ἐπιτυχῶς διερμηνεύει εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν ὁ δεξιὸς κάλαμος τοῦ κ. Γ. Ζωχιοῦ, οὐχὶ ἄνευ εὐχαριστήσεως θέλουσιν ἀναγνώσει, πιστεύομεν, καὶ τὴν κατωτέρω ἐν μεταφράσει δημοσιευομένην ἀπεικόνισιν (potrait) τοῦ συγγραφέως τῶν Γνωμῶν τούτων, δουκὸς de la Rochefoucauld, γραφεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καὶ δημοσιευθεῖσαν ἐν ἔτει 1658, ἥτις ὅσον εἶνε περιεργοτάτη, τοσοῦτον καὶ διδακτικὴ εἰς πάντα τὸν ἀναγινώσκοντα. Σ. τ. Δ.

Ἀπεικόνισις

ΤΟΥ ΔΟΥΚΟΣ DE LA ROCHEFOUCAULD

ὑπὸ τοῦ ἰδίου γραφεῖσα

Εἶμαι ἀναστήματος μέσου, ἀνειμένου καὶ συμμέτρου. Ἔχω τὴν ὄψιν μελάγχρουν, τὸ μέτωπον πλατὺ καὶ σύμμετρον, τοὺς ὀφθαλμοὺς μέλανας, μικροὺς καὶ κοίλους, τὰς ὀφρῦς μελαίνας καὶ πυκνὰς καὶ εὖ διηκούσας. Δύσκολον μοὶ εἶνε νὰ ἀποφανθῶ περὶ τῆς ῥινός μου ὁποῖον ἔχει σχῆμα· διότι οὔτε σιμὴ εἶνε, οὔτε γρυπή, οὔτε εὔσαρκος οὔτε λεπτή, ὅσον τοὐλάχιστον ἐγὼ νομίζω· δύναμαι μόνον περὶ αὐτῆς νὰ εἴπω ὅτι εἶνε μεγάλη μᾶλλον ἢ μικρὰ καὶ ὅτι κατέρχεται ὀλίγον ὑπὲρ τὸ μέτρον πρὸς τὰ κάτω. Ἔχω μεγάλον τὸ στόμα, τὰ δὲ χείλη ἱκανῶς ἐρυθρὰ συνήθως, καὶ οὔτε ἄσχημα οὔτε ἐξόχως ὡραῖα. Τοὺς ὀδόντας ἔχω λευκοὺς καὶ εὖ ἡρμοσμένους. Μοὶ εἶπον ποτὲ ὅτι εἶχον τὸν πώγωνα ὀλίγον ὑπέρμετρον· ἀλλὰ παρατηρήσας εἰς κάτοπτρον ἵνα μάθω τὸ ἀληθές, δὲν ἠδυνήθην νὰ σχηματίσω ἀκριβῆ περὶ τούτου γνώμην. Ἐν συνόλῳ τὸ πρόσωπόν μου εἶνε σχήματος ἢ τετραγωνικοῦ ἢ ὠοειδοῦς· ὁποτέρου ὅμως τούτων δυσκολεύομαι νὰ ἀποφανθῶ. Τὴν κόμην ἔχω μέλαιναν καὶ ὁμαλὴν καὶ πρὸς τούτοις ἀρκούντως πυκνὴν καὶ μακράν, ὥστε νὰ ἀξιῶ ὅτι ἔχω ὡραίαν κεφαλήν.

Ἐν τῇ ἐκφράσει τοῦ προσώπου μου ὑπάρχει τι τὸ σκυθρωπὸν καὶ ἀλαζονικόν· τοῦτο πλεῖστοι ὑπολαμβάνουσιν ὡς ἐμφαῖνον περιφρόνησιν πρὸς τοὺς ἄλλους, ἐνῷ οὐδαμῶς ὑπάρχει ἐν ἐμοὶ τοιαύτη τις διάθεσις. Ἐν τῇ μετὰ τῶν ἄλλων ἀναστροφῇ συμπεριφέρομαι ἐλευθέρως λίαν, ἐνίοτε ὑπὲρ τὸ μέτρον, ὥστε ὁμιλῶν συχνὰ μεταχειρίζομαι χειρονομίας. Αὕτη εἶνε εἰλικρινῶς ἡ γνώμη μου περὶ τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς μου, καὶ πιστεύω ὅτι καὶ οἱ γνωρίζοντές με θὰ συνομολογήσωσι ὅτι ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς ἀληθείας. Μετὰ τῆς αὐτῆς δὲ εἰλικρινείας θέλω προβῆ εἰς συμπλήρωσιν τῆς εἰκόνος μου· διότι ἐσπούδασα ἀρκούντως ἐμαυτὸν ὥστε νὰ ἔχω πλήρη ἑαυτοῦ γνῶσιν, καὶ οὔτε τὸ θάρρος θέλει μὲ λείψει ὅπως ἐλευθέρως ἀναφέρω τὰ προτερήματά μου, οὔτε ἡ εἰλικρίνεια ἵνα ὁμολογήσω τὰ ἐλαττώματά μου.

Καὶ πρῶτον, ἵνα ὁμιλήσω περὶ τῆς ψυχικῆς μου διαθέσεως, ἔχω τὸ ἦθος μελαγχολικὸν καὶ εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ἀπὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν μόλις τρὶς ἢ τετράκις ὁ γέλως διέστειλε τὰ χείλη μου. Μοὶ φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι ἡ μελαγχολία μου θὰ ἦτο ἀνεκτὴ καὶ ὅλως πραεῖα, ἐὰν δὲν ἐπηυξάνετο καὶ ἐκ τῆς διὰ τῶν ἔξωθεν ἐντυπώσεων προσγενομένης, ἥτις τοσοῦτον πληροῖ τὴν φαντασίαν μου καὶ κυριεύει ἰσχυρῶς τὸ πνεῦμά μου, ὥστε τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου ἢ ῥεμβάζω ἄφωνος ἢ οὐδαμῶς προσέχω εἰς ὅ, τι ἐκφεύγει τοῦ στόματός μου. Εἶμαι λίαν ἐπιφυλακτικὸς πρὸς ὅσους δὲν γνωρίζω, καὶ πρὸς τοὺς πλείστους δὲ τῶν γνωρίμων μου δὲν εἶμαι ὅλως *ἀνοικτόκαρδος*. Αἰσθάνομαι καλῶς ὅτι τοῦτο εἶνε ἐλάττωμα καὶ οὐδενὸς θέλω ἀμελήσει ἵνα διορθωθῶ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τοῦ προσώπου μου σκυθρωπότης συντελεῖ εἰς τὸ νὰ φαίνωμαι ἐπιφυλακτικώτερος ἢ ὅσον πράγματι

εἶμαι, οὐδαμῶς δ' ἐξαρτᾶται ἀφ' ἡμῶν νὰ ἀπαλλαχθῶμεν φυσικῆς τινος διαθέσεως, ἥτις προέρχεται ἐκ τῆς ἰδιοσυγκρασίας ἡμῶν, νομίζω ὅτι καὶ διορθωθεὶς ἐσωτερικῶς δὲν θὰ ἀπαλλαχθῶ ὅλως τῶν ἐπὶ τοῦ προσώπου μου σκυθρωπῶν δειγμάτων.

Ἔχω πνεῦμα, καὶ οὐδαμῶς δυσκολεύομαι νὰ τὸ εἴπω· διότι πρὸς τί νὰ ἀκκίζηταί τις ἐν τούτῳ; Αἱ τόσαι λοξοδρομίαι καὶ περιστροφαί, ἃς συνήθως μεταχειρίζονται διὰ νὰ εἴπωσι τὰ προτερήματά των οἱ ἄνθρωποι, μοὶ φαίνεται ὅτι κρύπτουσιν ὑπὸ φαινομένην μετριοφροσύνην κάπως τὴν ματαιότητα αὐτῶν, καὶ ὅτι τὸν τρόπον τοῦτον μεταχειρίζονται ἐπιτηδείως ὅπως παράσχωσι τὴν περὶ ἑαυτῶν ἰδέαν πολὺ ἀνωτέραν τῆς ἀληθοῦς. Τὸ κατ' ἐμὲ εἶμαι εὐχαριστημένος ἐὰν ἡ περὶ ἐμαυτοῦ γνώμη τῶν ἄλλων κατ' οὐδὲν εἶνε κρείσσων τῆς ἀληθείας, καὶ οὔτε ὡραιότερος οὔτε εὐπροσηγορώτερος οὔτε πνευματωδέστερος θεωροῦμαι ἢ ὅσον πράγματι εἶμαι. Ἔχω λοιπὸν πνεῦμα, τὸ λέγω καὶ πάλιν, ἀλλ' ἡ μελαγχολία τοῦ χαρακτῆρός μου καταστρέφει αὐτό· διότι, ἐνῷ καὶ τῆς γλώσσης εἶμαι ἐγκρατὴς καὶ τὴν μνήμην ἔχω ἰσχυρὰν καὶ ἀρκούντως εὐκρινῶς σκέπτομαι, ἐν τούτοις τοσοῦτον μὲ κατέχει ἰσχυρῶς ἡ σκυθρωπότης, ὥστε συνήθως ἐκφράζει ὅλως ἀνεπιτυχῶς τὰς ἰδέας μου.

Ἡ μετὰ ἐντίμων ἀνδρῶν ἀναστροφὴ εἶνε εὐχαρίστησις καταθέλγουσά με. Τὴν δὲ ὁμιλίαν ἐπιθυμῶ σπουδαίαν καὶ κύριον αὐτῆς θέμα τὴν ἠθικήν. Ἐν τούτοις ἀρέσκομαι ἔτι καὶ εἰς τὰς φαιδρὰς ὁμιλίας· ἐὰν δὲ δὲν ἐνδιατρίβω εἰς τὰ ἐλαφρὰ ἐκεῖνα, τὰ κινοῦντα τὴν εὐθυμίαν, τοῦτο οὐδαμῶς σημαίνει ὅτι ἀγνοῶ τὴν ἀξίαν τῆς κομψῆς εὐφυολογίας καὶ ὅτι ἀποκρούω τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης χαριεντολογίας διασκέδασιν, ἐν ᾗ τοσοῦτον εὐδοκιμοῦσιν ἐνίοτε τὰ γοργὰ καὶ εὐχερῆ πνεύματα. Γράφω καλῶς ἐν πεζῷ λόγῳ, καὶ στιχουργῶ δὲ εὐδοκίμως· καὶ ἂν ἠδύνατο νὰ μὲ συγκινήσῃ ἡ ἐκ τῆς ποιήσεως δόξα, νομίζω ὅτι διὰ τῆς ἐπιμελοῦς ἀσκήσεως θὰ ἠδυνάμην νὰ ἀποκτήσω εὔφημον ἐν τοῖς ποιηταῖς ὄνομα.

Ἀγαπῶ τὴν ἀνάγνωσιν ἐν γένει· ἰδίως δὲ μὲ εὐχαριστεῖ ἐκείνων τῶν βιβλίων ἡ ἀνάγνωσις, ἥτις δύναται νὰ διαμορφώσῃ τὸν νοῦν καὶ ἐνισχύσῃ τὴν ψυχήν. Μάλιστα δὲ αἰσθάνομαι ἐξαίρετον ἡδονὴν ὅταν ἡ ἀνάγνωσις γίνεται ἐν συνεντεύξει μετ' ἄλλου τινὸς εὐφυοῦς προσώπου· διότι οὕτως ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν διεγείρεται ἡ παρατήρησις ἐπὶ τῶν ἀναγινωσκομένων· ἐκ δὲ τῶν τοιούτων παρατηρήσεων γεννᾶται ἡ εὐαρεστοτάτη καὶ ὠφελιμωτάτη συνομιλία, ἥτις δύναται ποτὲ νὰ ὑπάρξῃ.

Κρίνω εὐδοκίμως τὰ διανοητικὰ προϊόντα εἴτε ἐν πεζῷ λόγῳ εἴτε ἔμμετρα, ἅτινα μοὶ παραδίδουσι πρὸς τοῦτο. Τὴν περὶ αὐτῶν ὅμως γνώμην μου ἀποφαίνομαι μετ' ὑπερμέτρου ἴσως παρρησίας. Πλὴν δὲ τούτου ἔχω καὶ ἄλλο τι κακόν, νὰ ὦμαι ἐνίοτε ὑπὲρ τὸ δέον λεπτολόγος καὶ αὐστηρὸς εἰς τὰς κρίσεις μου. Οὐδαμῶς μὲ δυσαρεστοῦσιν αἱ συζητήσεις, συχνὰ δὲ εὐχαρίστως λαμβάνω εἰς αὐτὰς μέρος· ἀλλὰ συνήθως ὑποστηρίζω τὴν γνώμην μου μεθ' ὑπερμέτρου θερμότητος· ἐνίοτε δέ, ὅταν ὁ ἀντίπαλός μου ἔχῃ ἄδικον, ἐξαπτόμενος ἐν τῇ ὑπερασπίσει τοῦ ὀρθοῦ, προσκρούω ἐγὼ αὐτὸς εἰς τὴν λογικήν.

Ἔχω τὰ αἰσθήματα εὐγενῆ, κλίσεις γενναίας καὶ τοσοῦτον φαιδρὰν ἐπιθυμίαν νὰ ὦμαι ἐν πᾶσι χρηστὸς ἀνήρ, ὥστε μεγαλειτέραν ὑπηρεσίαν δὲν δύναται νὰ μοὶ παράσχωσιν οἱ φίλοι μου ἢ γνωστοποιοῦτέ μοι ἐλευθέρως τὰ ἐλαττώματά μου. Οἱ εἰς οἰκειοτέρας πρός με εὑρισκόμενοι σχέσεις, ὅσοι εἶχον τὴν καλωσύνην νὰ μὲ εἰδοποιήσωσιν ἐνίοτε ἐπὶ τούτου, γινώσκουσιν ὅτι τὰς συμβουλὰς αὐτῶν ἀπεδέχθην πάντοτε μετ' ἀνεκφράστου χαρᾶς καὶ ἐξαιρέτου μετριότητος καὶ προθυμίας.

Τὰς τῆς ψυχῆς ὁρμὰς ἔχω πάσας πραείας καὶ ἁρμονικάς. Οὐδέποτε σχεδὸν μὲ εἶδον ὀργιζόμενον, οὐδέποτε δὲ κατ' οὐδενὸς ᾐσθάνθην μῖσος. Τοῦτο δὲ οὐχὶ διότι εἶμαι ἀνίκανος νὰ ἐκδικηθῶ, ἐὰν τυχὸν ἤθελον προσβληθῆ ὑπό τινος καὶ ἡ τιμή μου ἀπῄτει νὰ ἀποτρίψω τὴν προσγενομένην μοι ὕβριν. Τοὐναντίον εἰμὶ βέβαιος ὅτι τὸ καθῆκον ἤθελεν ἀντικαταστήσει ἐπ' ἐμοὶ τόσον καλῶς τὸ μῖσος κατὰ τοῦ ὑβριστοῦ, ὥστε τὴν ἐκδίκησιν ἤθελον ἐπιδιώξει μετὰ πλείονος ἢ πᾶς ἄλλος σφοδρότατος.

Ἡ φιλοδοξία οὐδαμῶς ἅπτεται τῆς ψυχῆς μου. Οὐδὲν σχεδὸν ὑπάρχει τὸ φοβίζον με, ἥκιστα δὲ πάντων ὁ θάνατος.

Τὸ αἴσθημα τοῦ οἴκτου σπανίως εἰσχωρεῖ εἰς τὴν ψυχήν μου· καὶ θὰ ἐπεθύμουν οὐδ'ἐπ' ἐλάχιστον νὰ ᾐσθανόμην αὐτό. Ἐν τούτοις πράττω πᾶν τὸ ἐπ' ἐμοὶ εἰς ἀνακούφισιν ἀνθρώπου κακῶς διακειμένου· καὶ πιστεύω ἀληθῶς ὅτι τὸ πᾶν ὀφείλει τις νὰ πράττῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἔτι καὶ νὰ ἐπιδεικνύῃ πρὸς τὸν πάσχοντα πολλὴν συμπάθειαν διὰ τὰ δεινά του· διότι οἱ ταλαιπωρούμενοι ὑπό τινος δυστυχίας εἶνε τοσοῦτον ἀνόητοι, ὥστε ἡ πρὸς αὐτοὺς συμπάθεια τοῦ ἄλλου εἶνε ὡσεὶ βάλσαμον γλυκὺ τῆς δυστυχίας των· νομίζω ὅμως ὅτι πρέπει νὰ περιορισθῇ τις εἰς ἁπλῆν μόνον ἐπίδειξιν, φυλαττόμενος ἐπιμελῶς ἀπὸ τοῦ νὰ αἰσθανθῇ πράγματι τὴν συμπάθειαν. Διότι εἶνε αἴσθημα εἰς οὐδὲν χρήσιμον ἐν ψυχῇ εὖ πεφυκυῖᾳ ἢ εἰς ἐξασθένισιν τῆς καρδίας καὶ διὰ τοῦτο καλὸν μόνον διὰ τὸν ὄχλον, ὅστις οὐδὲν πράττων κατὰ λόγον, ἔχει ἀνάγκην τοιούτων αἰσθημάτων, ἵνα κινῶσιν αὐτὸν εἰς ἐπιτέλεσιν τῶν πρεπόντων.

Ἀγαπῶ τοὺς φίλους μου· καὶ ἀγαπῶ αὐτοὺς οὕτως, ὥστε οὐδὲ στιγμὴν ἤθελον διστάσει νὰ θυσιάσω τὰ συμφέροντά μου ὑπὲρ αὐτῶν. Εἰμὶ δὲ πρὸς αὐτοὺς συγκαταβατικός· ὑπομένω πράως τὰς δυστροπίας των· πολλὰς θωπείας μόνον δὲν κάμνω πρὸς αὐτοὺς καὶ οὔτε πολὺ ἀνησυχῶ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ των.

Ἐκ φύσεως εἰμὶ ἥκιστα περίεργος πρὸς πᾶν ὅ,τι διεγείρει τῶν ἄλλων τὴν περιεργίαν. Εἰμὶ λίαν ἐχέμυθος, ὀλιγωτέραν δὲ ἢ πᾶς ἄλλος εὑρίσκω δυσκολίαν εἰς τὸ νὰ τηρήσω μυστικὸν ὅ,τι μοὶ ἀνακινοῦται ἐμπιστευτικῶς. Φυλάττω ἀκριβέστατα τὸν λόγον μου, οὐδέποτε παραβαίνων αὐτόν, οἱαδήποτε καὶ ἂν ἔχῃ ἐπακόλουθα ἡ ἐκτέλεσις τῶν ὑπεσχημένων· τὴν ἕξιν δὲ ταύτην ἔκαμα νόμον ἀπαράβατον τοῦ βίου μου. Πρὸς τὰς γυναῖκας εἶμαι εἰς ἄκρον ἀβρός· οὐδέποτε δέ, νομίζω, μὲ ἐξέφυγεν ἐνώπιον αὐτῶν λόγος ἱκανὸς νὰ τὰς ἐνοχλήσῃ. Ἡ μετ' αὐτῶν συναναστροφή, ἐὰν τύχωσιν εὐφυεῖς, μοὶ ἀρέσκει πλειότερον ἢ ἡ μετ' ἀνδρῶν· διότι ἐν αὐτῇ αἰσθάνεταί τις γλυκεῖάν τινα εὐχαρίστησιν, ἣν οὐδαμῶς εὑρίσκει εἰς τὴν μετ' ἀνδρῶν ἀναστροφήν· πλὴν δὲ τούτου μοὶ φαίνεται ὅτι αἱ γυναῖκες ὁμιλοῦσι μετὰ πλείονος σαφηνείας, καὶ ἐξετάζουσι τὸ θέμα περὶ οὗ ὁ λόγος, μετ' ἰδιαιτέρας τινὸς χάριτος. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς πρὸς τὰς γυναῖκας ἐρωτολογίας, μετεχειρίσθην ἄλλοτε αὐτὰς ὀλίγον· ἤδη ὅμως παρῃτήθην πλέον ἀπὸ τὰ τοιαῦτα νεανικὰ κομψεύματα καίτοι νέος ἔτι· ἀπορῶ δὲ πῶς εὑρίσκονται ἀκόμη ἄνδρες ἀγαθοὶ ἀρεσκόμενοι εἰς τὰ τοιαῦτα νεανιεύματα.

Μοὶ ἀρέσκουν ὑπερβαλλόντως αἱ γενναῖαι ὁρμαί, ἅτε ἐμφαίνουσαι τῆς ψυχῆς τὸ μέγεθος· καίτοι δὲ ἐν τῇ ἐξ αὐτῶν διεγειρομένῃ ἀνησυχίᾳ ὑπάρχει τι τὸ προσκροῦον εἰς τὴν αὐστηρὰν φρόνησιν, ἐξ ἄλλου ὅμως τοσοῦτον συμβιβάζονται πρὸς τὴν γνησιωτάτην ἀρετήν, ὥστε νομίζω ὅτι οὐχὶ δικαίως ἤθελέ τις καταδικάσει αὐτάς. Ἐγώ, ὅστις γινώσκω ὅλην τὴν ἐνυπάρχουσαν εὐαισθησίαν καὶ δύναμιν εἰς τὰ σφοδρὰ αἰσθήματα τοῦ ἔρωτος, ἐάν ποτε ἤθελον ἐρωτευθῆ, βεβαίως τοιοῦτον θὰ ἦνε τὸ αἴσθημα, ὅπερ θέλει μὲ κυριεύσει· ἀλλ' ὡς νῦν ἔχω, ἡ τοιαύτη γνώμη μου δὲν πιστεύω νὰ δοκιμασθῇ ποτε εἰς τὴν καρδίαν μου.

Γ. Κασδόνης.

ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ ΑΣΥΛΑ ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ.

Κατὰ τὸ 1869 συνέστη ἐν Βερολίνῳ φιλανθρωπικὴ ἑταιρία νεκτερινῶν ἀσύλων διὰ τοὺς δυστυχεῖς ἀμφοτέρων τῶν γενῶν, τῆς ὁποίας αἱ καταστατικαὶ πληροφορίαι ἔχουσιν ὡς ἑξῆς: Ἀπὸ τοῦ 1869 μέχρι τέλους 1878 διενυκτέρευσαν ἐν τοῖς ἀσύλοις αὐτοῖς 548,919 ἄνδρες —19,534 παῖδες—1,108 βρέφη—67,451 γυναῖκες—καὶ 70,555 νεάνιδες. Κατὰ μόνον τὸ 1878 διενυκτέρευσαν 120,720 ἄνθρωποι, ἤτοι 106,183 ἄρρενες καὶ 14,535 θήλεις. Αἱ δαπάναι τῆς ἑταιρίας ἀνέβησαν εἰς 201,222 μάρκων (=1 1[4 νέας δραχμῆς) καλυφθεῖσαι ὑπὸ τῶν εἰς 481,939 μάρκ. ἀναβιβαζομένων κεφαλαίων τῆς ἑταιρίας, ἥτις ἀρχίσασα ἀπὸ τῶν μισθουμένων κτιρίων σήμερον λειτουργεῖ ἀπὸ ἰδιοκτήτων αὐτῆς.

Κατὰ πρῶτον ὠργανίσθη τὸ γυναικεῖον ἄσυλον, ἡ περιγραφὴ τοῦ ὁποίου ἔχει ἀξιοσημείωτον εἰδικότητα καὶ δίδει γενικὴν περὶ τοῦ ὅλου ἔργου ἔννοιαν. Οἱ κοιτῶνες, ἕκαστος τῶν ὁποίων περιλαμβάνει 80 κλίνας, εἶναι εἰς τὰ ἄνω πατώματα, διαιρουμένου τοῦ ἰσογείου εἰς ἰδιαίτερα χωρίσματα διὰ τὴν διεύθυνσιν, ἐντευκτήριον, νοσοκομεῖον, μαγειρεῖον, λουτρὸν καὶ πλυντήριον. Τὸ ἄσυλον τῶν γυναικῶν ἀνοίγει εἰς τὰς 6 ὥρας τὸ ἑσπέρας μέχρι τῆς 8 τῆς πρωΐας τὸν χειμῶνα, καὶ ἀπὸ τῆς 7 ἑσπερινῆς μέχρι τῆς 7 τῆς πρωϊνῆς τὸ θέρος. Μέχρι τῆς 9 ὥρας τῆς πρωΐας συγχωρεῖται ἡ ἐν τῷ ἀσύλῳ διαμ διὰ τὰς θελούσας νὰ ἐργασθῶσιν ἢ νὰ ἀναγνώσωσι (νήματα καὶ βελόναι, τεμάχια πανίων—βιβλία θρησκευτικὰ, καὶ ἀναγνωστικὰ, χάρτης καὶ γραφίδες προσφέρονται δωρεάν). Ἑκάστη γυνὴ εἰσερχομένη πλύνει τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις λούεται· ἐὰν τὰ φορέματά της εἶναι βεβρεγμένα ἢ ῥυπαρὰ, ὁδηγεῖται εἰς ἀποξήρανσιν ἢ πλύσιν αὐτῶν. Πρὸ τοῦ ὕπνου λαμβάνει ἑκάστη πινάκιον ῥοφήματος καὶ τεμάχιον ἄρτου· τὴν πρωΐαν δὲ κύπελλον καφφὲ μετὰ μικροῦ λευκοῦ ἄρτου.

Ἡ διεύθυνσις ἐνεργεῖται ὑπὸ διευθυντρίας, προνοούσης περί τε τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως καὶ περὶ τῆς προμηθείας ὑπηρετικῶν θέσεων εἰς τὰ βουλομένας. Διατηρεῖται ἐν τῷ ἀσύλῳ πᾶσα προσοχὴ εἰς τὴν φιλοτιμίαν τῶν ξενιζομένων δυστυχῶν πλασμάτων, ἀπὸ τῶν ὁποίων οὐδεμία ζητεῖται ἐργασία, οὔτε τὸ ὄνομα καὶ ἡ καταγωγή. Μόνη τῆς ἡλικίας ἡ δήλωσις εἶναι ἀναγκαία καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν νυκτῶν, τὰς ὁποίας διενυκτέρευσαν τὰ ἄτομα ἐν τῷ ἀσύλῳ. Μέχρι πέντε κατὰ μῆνα διανυκτερεύσεων δύναται ἑκάστη γυνὴ νὰ ποιήσῃ χρῆσιν τοῦ ἀσύλου, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ εἶναι καὶ αὐστηρὰ ἀπαγόρευσις μιᾶς ἢ καὶ δύο πλειοτέρων εἰς τὰς προσερχομένας. Ὁ σκοπὸς εἶναι ἵνα μὴ ἡ ἀφροντισία μεταβάλῃ τὴν φιλανθρωπίαν εἰς σκόπελον.[1]

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

256.

Ὁ ἄνθρωπος, πρὸς πλάνην τῶν ἄλλων, προσποιούμενος ἀναλαμβάνει τὸ ἐπίκλοπον ἐκεῖνο σχῆμα, τὸ εἰς τὸ ἐπιτήδευμα αὐτοῦ ἁρμόζον. Διὰ τοῦτο δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι τὰ τοῦ κόσμου οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰμὴ προσποίησις.

257.

Ἡ τοῦ ἤθους βαρύτης πλάσμα εἶναι τοῦ σώ-

1. Οἰκονομ. Ἐπιθεώρησις.

ματος, ἐπινοηθὲν πρὸς ἀπόκρυψιν τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ νοός.

258.

Ἡ φιλοκαλία τῆς κρίσεως μᾶλλον ἢ τῆς ἀγχινοίας εἶναι καρπός.

259.

Ἡ τοῦ ἔρωτος ἡδονὴ εἶναι αὐτὸς ὁ ἔρως, λογίζεται δὲ εὐτυχέστερος ὁ ἐξ ἔρωτος πάσχων ἢ ὁ ἐμποιῶν εἰς ἄλλον τὸ πάθος τοῦ ἔρωτος.

260.

Φερόμεθα φιλοφρόνως, ὅπως τύχωμεν φιλοφροσύνης, καὶ ὅπως ἐκληφθῶμεν ὡς ἄνθρωποι ἤθους λείου.

261.

Ἡ συνήθως εἰς τοὺς νεανίας διδομένη ἀγωγὴ οἰήσεως εἶναι ἐπίμετρον.

262.

Εἰς οὐδὲν ἄλλο πάθος ὁ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἔρως τοσοῦτον ἐπικρατεῖ, ὅσον ἐν τῷ πάθει τοῦ ἔρωτος. Πάντοτε δὲ προθυμότερον ὁ ἄνθρωπος φείδεται τῆς ἀναπαύσεως αὐτοῦ ἢ τῆς τοῦ ἀγαπωμένου προσώπου.

263.

Ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἡ κοινῶς λεγομένη ἐλευθεριότης οὐδὲν ἄλλο εἶναι, ἢ ἡ πρὸς τὸ φιλοδωρεῖν ματαιότης, ἣν ὁ ἄνθρωπος προτιμᾷ τῆς τῶν φιλοδωρημάτων ἀξίας.

264.

Οὐχὶ σπανίως ὁ εὐσπλαγχνιζόμενος εὐσπλαγχνίζεται, διαβλέπων ἐν ἀλλοτρίαις συμφοραῖς συμφορὰς οἰκείας. Σοφῶς δὲ ἡ εὐσπλαγχνία προνοεῖ περὶ τῶν δυστυχημάτων, εἰς ἃ ὁ ἄνθρωπος ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ περιπέσῃ. Ἤτοι βοηθοῦμεν τοὺς ἄλλους, ὅπως ὑποχρεώσωμεν αὐτοὺς νὰ βοηθήσωσιν ἡμᾶς εἰς περιστάσεις παρομοίας, αἱ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἡμέτεραι ἐπικουρίαι, κατὰ ἀλήθειαν, εὐεργεσίαι εἶναι πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, ἐκ προκαταβολῆς.

265.

Τῆς μικρονοίας εἶναι ἡ ἐπιμονὴ θυγάτηρ· δυσκόλως δὲ ὁ ἄνθρωπος πιστεύει ὅ,τι κεῖται πέραν τοῦ κράτους τῆς ὁράσεως αὐτοῦ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Κατά τινα ὑπὲρ εὐεργετικοῦ σκοποῦ τελουμένην ἀγορὰν ἐπίσημός τις κυρία ἐπώλει τέϊον. Σοβαρός τις *τζέντλεμαν*, προσελθὼν ἠρώτησε πόσον τιμᾶται τὸ τέϊον.

— Ἓν φράγκον τὸ *φλυζάνι*, ἀπεκρίθη ἡ ἀξιέραστος πωλήτρια.

Ὁ Ἄγγλος καταθέτει τὸ φράγκον του· ἡ δὲ κυρία πρὶν ἢ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὸ πλῆρες τεΐου κύπελλον ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὰ χείλη της καὶ εἶπε·

— Τώρα ἔχει μίαν λίραν!

Ὁ *τζέντλεμαν* ἐξαγαγὼν λίραν κατέθεσεν αὐτὴν μετὰ σοβαρότητος καὶ εἶπε:

— Λάβετε!... μόνον σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ δώσετε ἓν ἄλλο φλυζάνι καθαρόν!

***

Χήρα τις λαβοῦσα σύζυγον τὸν ἀνδράδελφόν της εἶχεν ἐν τῷ ἑστιατορίῳ τὴν εἰκόνα τοῦ μακαρίτου πρώτου ἀνδρός της. Ἡμέραν τινὰ ἰδών τις τῶν προσκεκλημένων τὴν εἰκόνα, ἠρώτησεν ἐὰν εἶνε συγγενοῦς τινος.

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη, ἀφελῶς ἡ κυρία, εἶνε ἡ εἰκὼν τοῦ καϋμένου τοῦ ἀνδραδέλφου μου!

***

Τὸν συνταγματάρχην Ρ ἠρώτων «τίνες εἶνε αἱ μεγαλήτεραι δυνάμεις τῆς Εὐρώπης;»

— Ἡ Γαλλία, ἡ Ἀγγλία, ἡ Γερμανία, ἡ Ῥωσία καὶ ἡ..... γυνή, ἀπεκρίθη.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Δύο τινὰ ἀποτελοῦν τὴν δύναμιν καὶ ἐξασφαλίζουν τὸν θρίαμβον τῆς ἐξουσίας: «Βλέπειν πάντοτε ἐμπρὸς καὶ ἐνεργεῖν ἄνευ μηδεμιᾶς ἐξαιρέσεως». (Ε. Ι. Σῖμος).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πρὸ ἑνὸς μηνὸς καὶ ἡμίσεως περίπου ἐν Παρισίοις νέος τις 22 ἐτῶν ἔπιε θειικὸν ὀξὺ νομίσας ὅτι ἦτο ὕδωρ. Παραχρῆμα ὁ παθὼν μετεκομίσθη εἰς τὸ νοσοκομεῖον Ἁγίου Λουδοβίκου κατατρυχόμενος ὑπὸ δεινοτάτων ἀλγηδόνων, αἵτινες προήρχοντο ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν καυμάτων τῶν ὑπὸ τοῦ καυστικοῦ ὑγροῦ προελθόντων. Ὁ χειρουργὸς ἐρευνήσας καὶ βεβαιωθεὶς ὅτι μέρος τι τοῦ στομάχου δεινῶς προσβεβλημένον κατελήφθη ὑπὸ γαγγραίνης, ἐπεχείρησεν ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ φοβερὰν ἐγχείρησιν. Ἔσχισε τὴν κοιλίαν τοῦ πάσχοντος, ἐξεγύμνωσε τὸν στόμαχον καὶ λαβὼν αὐτὸν διὰ λαβίδος τὸν ἐξέσυρεν ἐλαφρῶς ἔξω τῆς κοιλίας καὶ ἀπέκοψε πάντα τὰ ὑπὸ γαγγραίνης προσβεβλημένα μέρη αὐτοῦ. Τούτου γενομένου ἔρραψε τὸ χαῖνον τραῦμα καὶ μετ' οὐ πολὺ αἱ πληγαὶ ἐπουλώθησαν καὶ τὴν σήμερον ὁ ἀσθενὴς ἐκτὸς κινδύνου ὢν δύναται νὰ τρώγῃ καὶ νὰ πίνῃ ὡς πρότερον. Δεκαπέντε μόνον τοιαύτας ἐγχειρήσεις ὁπωσοῦν ἐπιτυχεῖς ἀναφέρει ἡ ἐπιστήμη.

Εἰς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἄριστος καὶ εὐκολώτατος τρόπος πρὸς σφράγισιν λινοστολῶν, σινδονίων, χειρομάκτρων κλπ, εἶνε ὁ ἀκόλουθος: Ἔχε τὸ ὄνομα ἢ τὸ μονόγραμμά σου κεχαραγμένον ἐπὶ σιδηρᾶς σφραγῖδος, πύρωσον αὐτὴν ἰσχυρῶς χωρὶς βεβαίως νὰ κοκκινήσῃ. Ἔπειτα κάλυψον δι' ὀλίγης λευκῆς ζακχάρεως λεπτεπιλέπτου τὸ μέρος τοῦ ὑφάσματος καὶ ἐπίθες μετὰ δυνάμεως τὴν πεπυρωμένην σφραγίδα· τὸ ἐκτυπωθὲν θὰ ἦνε διὰ παντὸς ἀνεξίτηλον.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΕΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15